

BİLİŞSEL TOPLUM BİLİMİ AÇISINDAN

KORKU SİYASET İLİŞKİSİ-KORKUTARAK SİYASET YAPMANIN DİYALEKTİĞİ..

Münir Aktolga
Ekim 2008

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
BİLİŞSEL TOPLUM BİLİMİNİN ESASLARI.....	2
KİMLİK SORUNU: DUYGUSAL KİMLİK, BİLİŞSEL KİMLİK.....	4
İKİNCİ ETKİLEŞME.....	6
BİLGİ ÜRETİMİ DEVRİMCİ BİR SÜREÇTİR.....	7
BİLGİ NEDİR.....	7
YA TOPLUMSAL KİMLİK, O NEDİR, O NASIL OLUŞUYOR.....	9
TOPLUMSAL SİSTEM GERÇEKLİĞİ DE KUANTİZEDİR.....	12
ÜRETİCİ GÜÇLER.....	12
ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞMESİ	13
ZITLARIN BİRLİĞİ VE MÜCADELESİ	15
SİYASET NEDİR, SİYASET BİLİMİNİN ESASLARI.....	17
KORKU SİYASET İLİŞKİSİ-KORKUYA DAYANAN SİYASETİN DİYALEKTİĞİ.....	17
KONTROL BİLİMİ- KORKUTARAK YÖNETMENİN-SİYASET YAPMANIN MEKANİZMASI.....	19
EK 1.....	22
SİSTEM MERKEZİ, SİSTEMİN İÇİNDEKİ DOMİNANT UNSUR TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR.....	22
EK 2.....	25
“HER SİSTEMİN BİR MERKEZİ VARDIR”, TOPLUMLARIN DA.....	25

GİRİŞ

Bütün canlılar için yaşamak, varolmak bir tür problem çözmek aslında. Çevreyle olan ilişkilerde dışardan gelen etkileri-informasyonları değerlendirerek bunlara karşı o anın gerektirdiği reaksiyonları-davranış biçimlerini geliştirebilmek anlamına geliyor bu da. Karşılaşılan her yeni durumda-ner nesneyle ilişkide- yeniden tekrarlanan ve üretilen bu süreçte “problem çözmeyi” başardığımız sürece ayakta kalabiliyoruz.

Sadece insanlar için değil, hayvanlar için de geçerli bütün bunlar. Ama, insanlarla hayvanların problem çözme biçimleri arasında bir fark var. Hayvanlar, karşılıklarına çıkan problemleri sadece duygusal reaksiyonlarla çözmeye çalışırken, insanlarda buna ek olarak bir de bilişsel problem çözme yeteneği var. Çünkü, plan yaparak problem çözmek anlamına gelen bilişsel faaliyet, sadece insanlara ve insan toplumlarına özgü.

Bundan önceki Makalede, korkuyu, organizmanın alarm durumuna geçmesi için bir uyarı sinyali olarak tanımlamıştık. Organizmanın çevreyle ilişkilerinde, bilgi eksikliğinden, ya da, gelen bilgileri değerlendirirken o an için gerekli olan davranış biçimlerini oluşturamamaktan kaynaklanan-ki biz buna çaresizlik deriz- sonucun ne olacağı belli

olmadığı tehlike durumlarında, bir uyarı sinyali olarak ortaya çıkıyordu o. Organizma, çevreyle ilişkilerinde bir sorunla karşılaşınca, önce, bir ön tedbir olarak, bilinçdışı bir reaksiyonla buna karşı koyuyor, sonra da, bununla yetinmeyerek, bütün olanakları seferber etmek için bir uyarı sinyali olarak korku hissini oluşturuyordu. Bu arada sistem, bir yandan, stres mekanizması aracılığıyla hertürlü mücadeleye hazır hale getirilirken, diğer yandan da, Motivasyon Sistemi çalışmaya başlıyor ve belirli bir hedefe ulaşmak, ya da, tehlikeli olabilecek bir durumdan kaçınmak için düğmeye basılıyordu. Bütün bunları bir önceki Makalede genel olarak duygusal reaksiyonlar başlığı altında ele almaya çalışmıştık.

Bir binanın temeline veya alt katına benziyor bu sistem! İnsanlarda da hayvanlarda da organizma bu zemin (duygusal reaksiyonlar zemini) üzerinde duruyor. Bilişsel faaliyet ise, aynı binanın üst katı-katları-gibi. Nasıl ki temelsiz bir bina olmuyor, aynı şekilde, duygusal reaksiyon zemini olmadan bilişsel faaliyet de söz konusu olamıyor. Bir metafor olarak, atla joker ilişkisine benziyor bu! Jokersiz bir at mümkündür doğada, ama atsız bir jokerden bahsedilebilir mi! İnsan ve insan toplumları da böyle işte, ata binmiş bir joker gibi onlar da. Ama bunu-bu gerçeği- ifade etmekle bitmiyor iş! Çünkü, insan ve insan toplumu söz konusu olunca, üst katta oturan o joker, her zaman altındaki atı-hayvanı- tam olarak kontrol altında tutamıyor! At bazan alıp başını gidebiliyor da!..

Bu yazıda önce, insanı ve insan toplumunu duygusal varoluş zemini üzerinde yükselen bilişsel bir varlık-sistem-olarak ele almaya çalışacağız. Tek tek insanlar söz konusu olduğu zaman nefis-self-olarak ortaya çıkan benliğin-insanın merkezi varoluş instanzının- toplumlar, toplumsal varlıklar, sistemler-söz konusu olunca ne anlama geldiğini, toplumsal kimliğin-self-nasıl ortaya çıktığını göreceğiz. Sonra da, bu çerçevede içinde “siyasetin” ne olduğunu kavramaya çalışacağız. Ve tabii bütün bunlara bağlı olarak da, sistemin-toplumun-nasıl işlediğini, kendi kendini nasıl ürettiğini, bir durumdan bir başka duruma nasıl geçtiğini görerek, bu süreç içinde, duygusal reaksiyonlara dayanan “siyasetlerle” bilişsel zeminden kaynaklanan “politikaların” nasıl oluştuklarını görmeye çalışacağız. Toplumsal-tarihsel-gelişme sürecinin diyalektiğini ele alırken, bu arada, korkunun diyalektiğini de kavramaya çalışacağız...

Önce, bir sistem olarak toplum nedir onu görelim:

BİLİŞSEL TOPLUM BİLİMİNİN ESASLARI¹..

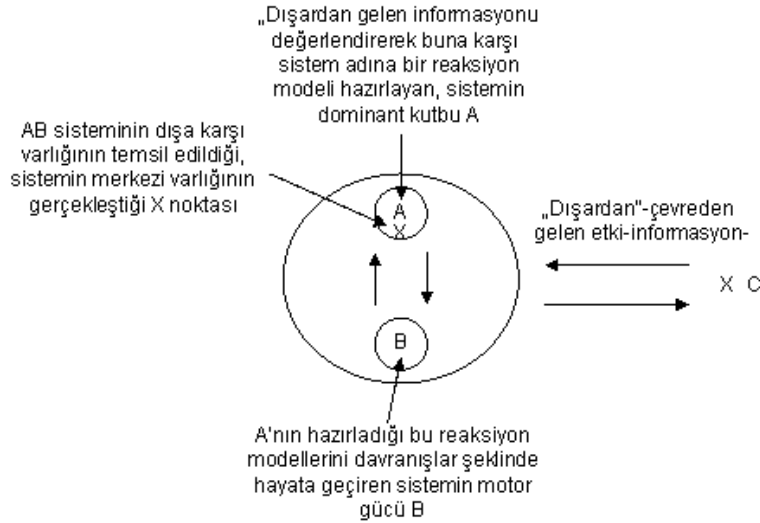
“Sistem Teorisi’nin Esasları”nda şöyle diyorduk:²

“Bu evrende var olan her şey, her varlık-sistem, “dışardan” gelen etkileri (madde-enerjiyi-informasyonu) kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek, ona karşı bir reaksiyon-gerekli davranış biçimleri- oluşturmaya çalışırken varolur-gerçekleşir. Bu süreç içinde o (bütün sistemler) kendi içinde, gelen informasyonu sisteme ait bilgiyi kullanarak değerlendirip işleyen ve mevcut denge durumunu bozan bu etkiye karşı sistem adına bir reaksiyon modeli hazırlamaya çalışan (bu işle uğraşan, bu fonksiyonuyla varolan-gerçekleşen) bir A ile, bu reaksiyon modelini hayata geçirerek onu davranışlar şeklinde gerçekleştiren bir B ’ den (motor sistem) oluşur.³ Bu şekilde bir informasyon işleme sistemi olarak varolan-gerçekleşen her sistem, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla bir başka AB sisteminin içinde onun bir parçası olarak da yer alır, varolur”.

¹ Sahi, “Bilişsel Toplum Bilimi” diye bir uzmanlık alanı var mı, hiç böyle bir bölüme rasladınız mı siz üniversitelerde? Ben raslamadım! Ama bundan sonra belki olur!! Bu konuda daha geniş açıklamalar için bak, “Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimlerinin Esasları” www.aktolga.de 6. Çalışma.

² „Sistem Teorisi’nin Esasları- Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi- Herşeyin Teorisi“, www.aktolga.de 4. Çalışma

³ Buradaki A ve B rasele seçilmiş sembolik kavramlardır. Bunların içeriği her durumda farklı olur. Örneğin, bir atom söz konusuysa eğer, bunlar proton ve elektrondur. Organizma açısından beyin ve organlar deriz onlara. Kapitalist bir toplum söz konusu olunca da burjuvazi ve işçi sınıfı olur bunlar!...

Her AB sisteminin aynı anda sistem merkezindeki (X) varlığıyla bir başka sistemin içinde, onun bir parçası olarak da gerçekleştiğinin resmidir.

Bu evrensel teorik çerçeve içinde toplumu da bir AB sistemi olarak düşünürsek “Bilişsel Toplum Bilimi”nin ne olduğu ve neyle uğraştığı kendiliğinden ortaya çıkar. Bunu, yani Bilişsel Toplum Bilimi'nin esaslarını (Sistem Teorisi'nin diliyle) şöyle ifade edebiliriz:

İlkel komünal toplumdaki sınıflı toplumlara ve hatta bilgi toplumu'na kadar bütün toplum biçimleri kendi içinde bir madde-enerji-informasyon işleme sistemidir. Her toplum “dışardan“-çevreden gelen madde-enerjiyi-informasyonu sahip olduğu bilgiyle (bu bilgi daima toplumsal üretim ilişkileriyle temsil edilir-kayıt altında tutulur) değerlendirip işleyerek buna karşı sistem adına bir davranış modeli hazırlayan bir A ile, bunu hayata geçiren-sistemin motor gücü bir B den oluşur.

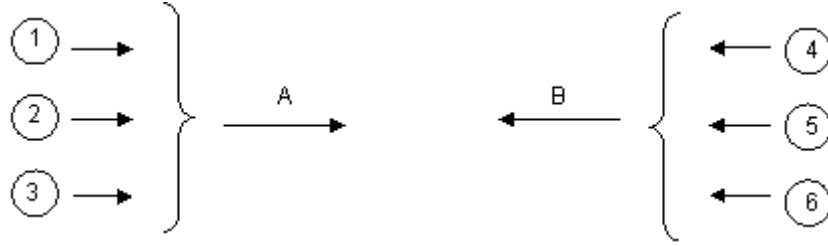
Burada iki önemli nokta var. Birincisi ve tabii en önemlisi, üretim ilişkisidir. Çünkü o, her durumda, A ile B arasındaki (üretim sürecine yönelik) ilişkileri ifade eden, toplumun bilgi temelini yansıtan-bu bilgiyi kayıt altında tutan temel faktördür. Herbiri otonom-bilişsel birer agent-unsur durumunda olan sistemin elementi insanlar arasındaki ilişkileri-bağlantıları-belirleyen temel etkidir o. İkinci önemli nokta ise, üretim ilişkisiyle birbirine bağlı olan bu elementlerden-tek tek insanlardan-nasıl karmaşık-multiagent-bir sistem olarak bir toplumun ortaya çıktığı-doğduğudur.

Birinciden başlayalım: Bir toplum biçiminin varlığı, onun ne ürettiğiyle ve bunu nasıl ürettiğiyle karakterize olunur demistik. Nasıl üretiyorsun sorusunun cevabı, üretim süreci içinde fertlerin kendi aralarında yaptıkları görev bölümünü de açıklıyor. Ne ürettiğin ise, toplumu meydana getiren bütün bu insanların sahip oldukları bilgi seviyesine işaret eder. Ama o, aynı zamanda, bütün bu insanların hangi ortak amaçla biraraya geldiklerini de gösterir. Bu nedenle, “üretim ilişkisi” bir toplumun kendi kendini üretme sürecinde sahip olduğu bilgilerin (toplumun bilgi temelini) temsil edildiği-kayıt altında tutulduğu en önemli unsurdur. Toplumsal ilişkileri, bilgilerin kayıt altında tutulduğu sinaplara benzetirsek, toplumu birarada tutan bütün o ilişkiler yumağının özünün-temelinin hep üretim ilişkisi olduğunu anlarız. Bu yüzden, insanlar farkında olsun-olmasın, onların üretim faaliyeti esnasında yaptıkları iş, daima, neyin nasıl üretileceğine dair bu bilgiyi kendi aralarında oluşturdukları ilişkiyle hayata geçirmektir. Üretim ilişkisi, toplumsal sistemin içinde işleyen canlı bir mekanizmadır. Neyin nasıl üretileceğine dair bilginin kendini gerçekleştirme mekanizmasıdır. Onun somutlaşmış şeklidir de diyebiliriz buna.

Daha ileri gitmeden önce diğer önemli noktaya da açıklık getirmeye çalışalım. Her toplumun kendi içinde bir AB sistemi olduğunu söyledik. Örneğin, eğer kapitalist toplumsa söz konusu

olan, bu durumda burjuvaziyi A, İşçi sınıfını da B olarak göstermemiz gerekiyor. Peki, kapitalist bir toplumda sadece bu iki sınıf mı vardır? Ve de, tek tek bireylerden oluşan toplum nasıl oluyor da bu şekilde iki parçalı bir yapıya sahip olarak gerçekleşiyor?

Önce şunu söyleyelim; toplumsal varoluş süreci tarihsel bir süreçtir. Yani, belirli bir anda, toplumda, düne ve bugüne ait ilişkilerle, yarını temsil eden potansiyel varoluş biçimleri içiçe bulunurlar. Bu nedenle, kapitalist bir toplum burjuvazi ve işçi sınıfından oluşur derken, bunu mekanikleştirerek, sanki toplumda bunlardan-bu iki sınıftan- başka hiçbir şey yokmuş gibi anlamamak gerekir! Burada önemli olan, toplumun bir madde-enerji-informasyon işleme sistemi olarak nasıl çalıştığını ortaya koyabilmektir. Yani belirleyici olanın ne olduğunun altını çizilebilir. Hem sonra, hangi biçim ve ad altında olurlarsa olsunlar, bütün diğer katmanlar-toplumsal tabakalar- sürece damgasını vuran bu iki sınıf arasındaki ilişkilerle gelişen toplumsal üretim sürecine ayak uydurmak zorundadırlar. Yani, her durumda insanlar kendi faaliyetlerini-varoluş fonksiyonlarını-şu ya da bu biçimde, sisteme egemen olan-ona damgasını vuran iki temel fonksiyondan biriyle bağlantı halinde yerine getirebilirler. Bütün bunların en güzel örneği milyarlarca hücreden oluşan bir sistem olarak organizmadır. Nasıl ki her hücre, içinde bulunduğu alt sisteme göre belirli bir fonksiyonun yerine getirilmesine katkıda bulunurken, aynı zamanda da, onun bu faaliyeti sistemin bir bütün olarak A ve B şeklinde ifade ettiğimiz iki temel fonksiyondan (beyin ve organlar) birinin yerine getirilmesine katkıda bulunuyorsa, toplumda da aynı durum söz konusudur.

Öyle olur ki, sistemi (toplumu) oluşturan elementlerin-insanların- faaliyetleri süperpozisyon yaparak birbirleriyle bütünleşirler ve sonuçta ortaya A ve B gibi iki unsur-sınıf-çıkart⁴. Tek tek elementlerin faaliyetlerinin bileşkesinden toplumsal varlıklar olarak sınıfların ortaya çıktığı karmaşık bir sistemdir toplum. Belirli bir işin-fonksiyonun birçok element tarafından yerine getirildiği multiagent bir sistem de diyebiliriz buna. Milyonlarca insan-sistemin elementleri- üretim ilişkileri içinde birbirlerine bağlı olarak ortak bir amaca ulaşmak için çalışıyorlar; bu arada, bütün o yapılan işler de, son tahlilde, iki temel fonksiyon kategorisi içinde bir anlama sahip oluyorlar. İşte multiagent bir sistem olarak toplum budur.

KİMLİK SORUNU: DUYGUSAL KİMLİK, BİLİŞSEL KİMLİK...

Bu çalışmanın birinci kısmında duygusal benliğin-nefs-self- oluşumu sürecini şöyle ifade etmiştik:

- 1-Nesneye ilişkin olarak görme merkezinde oluşarak gelen nöronal model;
- 2-Uzun süreli bellekten indirilen bilgileri temsil eden nöronal etkinlikler-modeller;
- 3-Amygdala'dan gelen ve organizmanın nesnenin etkisine karşı oluşturduğu o ilk tepkinin bir örneği;
- 4-Bir de, organlardan gelen faaliyet raporları, bunların hepsi çalışma belleğinde buluşurlar.

Ve sonra da dedik ki, ne oluyorsa, az önce belirttiğimiz bu dört esas kanaldan gelerek çalışma belleğinde buluşan nöronal ağlar arasındaki ilişki-etkileşme esnasında oluyor. Bu ilişkiler, son tahlilde, nesne organizma ilişkisini temsil eden nöronal bir modeli oluştururlar

⁴ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bu yazının sonundaki Ek 1'e bakınız..

ve adeta ona can verirler! Çünkü, ilk kez o an, bu sistemin içinde organizmanın nöronal temsilcisi olan nefis, kendi varlığını hissediyor, kendisinin ve nesnenin farkına varıyor. Nefis-self, çalışma belleğindeki etkileşme zemininde aktif halde olan bir nöronal ağ olarak, içinde bulunduğu koordinat sistemine göre uzay-zaman içindeki varlığını (“hissederek”) dile getirir.

Buraya kadar tamam! Duygusal benliğin-self- ortaya çıkış mekanizması böyle. Peki ya ötesi, yani bilişsel benlik nedir, o nasıl oluşuyor?

Kaldığımız yerden itibaren devam etmeye çalışalım: Çalışma belleğinde olup bitenleri daha önceki bir çalışmada şöyle tasavvur etmişiz.⁵ “Durgun bir deniz düşününüz. Sonra fırtına çıkıyor ve dalgalar oluşuyor. O durgun (aslında mutlak durgun bir deniz olamaz hiçbir zaman) zemin üzerinde dalgalarla fırtınanın güreşi başlıyor. Alt alta üst üste! Bazan kıran kırana, tıpkı bir boks maçı gibi, bazan da iki sevgili arasındaki bir dans bu! Temposu yavaş, hızlı. Organizmanın objeyle ilişkisi de böyle”..

“Şimdi, o denizi, milyarlarca nörondan oluşan beyin olarak tasavvur ediniz. Çalışma belleği de bu denizde fırtınanın çıktığı bölge olsun! Fırtınanın yerine nesneyi temsil eden nöronal etkinliği, dalgaların yerine de, organizmayı temsil eden nöronal etkinliği-modeli koyalım. Ortaya çıkan tablo, iki nöronal etkinlik arasındaki bir danstan ibarettir! Biri kadın, biri erkek iki kişiyi getirin gözünüzün önüne danseden! Aynen budur durum! Birbirleriyle sinkronize halde dans eden, birbirlerine yaklaşıp uzaklaşarak, müziğe göre değişik görüntüler veren iki sevgili de diyebilirsiniz buna! Soru şudur: Nasıl oluyor da, bu dans esnasında kadın hamile kalıyor? Gülmeyin, aynen böyle durum! Çünkü, babasının nesne, annesinin organizma olduğu bir çocuktur bilgi⁶. Bilgi üretimi süreci ise (cognitiv processing), bu çocuğun oluşumu sürecidir. Nasıl oluyor da, doğaya (nesne-obje) karşı yaşam kavgası vererek hayatta kalmaya çalışan hayvan (insan), günün birinde bilgi üretmeye başlıyor? Ve bu bilgiye sahip çıkarak, bilinçli olarak bir üst seviyeye çıkıp, orada kendisi için daha uygun koşullar altında yeni bir dengeyi kurabiliyor?”

Şöyle diyor LeDoux: “Çalışma belleği iki kısımdan oluşur⁷. Birinci kısımda belirli mental (zihinsel) görevleri yerine getirmek için kendi alanında uzmanlaşmış sistemler yer alırken, ikinci kısımda da, bütün aktif düşünme süreçlerinde yer alan, her işe-amaca uygun bir (Allzwecksystem) sistem yer almaktadır”. “Her amaca uygun (Allzweck) sistem bir çalışma alanından (Arbeitsbereich) ve icra fonksiyonu denilen bir grup mental operasyonlardan oluşur. Çalışma alanında hazır tutulan bilgiler bu mental operasyonlarla ele alınarak işlenilmeye çalışılırlar⁸”.

Yani bir “çalışma alanı” (atölye) var. Hammadde olarak buraya gelen bilgiler burada belirli bir süre için işlenilmeye hazır tutuluyorlar. Bir de bunları işleyen, LeDoux’un “icra fonksiyonu” (“Executivefunktion”) dediği bir instanz var. Ki o da, bir takım mental operasyonlarla bu hammaddeyi-informasyonu işliyor. Neye göre işliyor peki?

⁵ “Öğrenmek Nedir, Nasıl Öğreniyoruz, Neden Öğreniyoruz”, www.aktolga.de 6. Çalışma

⁶ Buradaki „bilgi“, bize bağlı olmayan, duygusal deneyimlerin ötesinde, bilişsel anlamda objektif gerçekliğe ilişkin bilgidir („Faktenwissen“). Organizmanın (insanın) kendi ürünü olan bu bilgiyle ilişkisi ise, aynen anneyle çocuğunun arasındaki ilişki gibidir. Doğa, insanla-insanda kendi bilincini üretirken, insan bu süreçte kendi nefsiyle bilgiyi üreten bir mekan-araç rolünü oynuyor. Her seferinde, üretilen her yeni bilgiyle birlikte hem onun varlığında yok oluyor, hem de sonra ona sahip çıkarak bir üst bilgi seviyesine ulaşarak yeniden doğma olanağına kavuşmuş oluyor. Doğa'nın kendi bilincini oluşturması sürecinin basamaklarını böyle çıkıyor insan...

⁷ Working memory Türkçe'ye „işleyen bellek“ olarak çevriliyor galiba. Bence bu doğru değil. Almanca “Arbeitsgedächtnis” kavramından yola çıkarak, “çalışma belleği”ni daha uygun buluyorum ben. Almanca'da “işleyen belleğin” karşılığı “Arbeitendegedächtnis” olurdu ki bu da işin özünü vermiyor. Bu durumda nefsin-self-icra fonksiyonu olma özelliği kayboluyor. Onun bir atölye, nöronal düzeyde bir çalışma alanı anlamı kayboluyor...

⁸ Joseph LeDoux, “Das Netz der Persönlichkeit, Wie unser Selbst entsteht”, Walter Verlag, 2003

1-Amaca uygun olarak işliyor: Amacı ve işlemin hangi yönde olacağını belirleyen ise, organizmayı etkileyen, işlenen informasyonların kaynağı olan nesnedir.

2-Daha önceden sahip olunan bilgilere göre işliyor.

Peki, LeDoux'un "icra instanzi" dediği, benim, "organizmanın reaksiyon modeli" olarak "benlik"-self diye tanımladığım bu etkinlik bütün bunları nasıl başarıyor? Çok basit! "İcra instanzi", ya da "benlik"-self dediğimiz nöronal etkinlik, son tahlilde integre bir aksiyon potansiyelleri demetidir. Nesnenin etkisine karşı bir reaksiyon modeli olarak oluştuğu için de, daha işin başında, varoluş koşullarının gereği olarak belirli bir hedefe-amaca yöneliktir. Dışardan-çevreden gelen nesnenin-bu nesneye ilişkin informasyonların işlenmesi onun varoluş gerekçesidir. Bu nedenle, işin doğası gereği, amacın belirlenmesi, neyin üretileceğinin belirlenmesi diye ayrıca bir sorun yoktur. Bu, otomatik olarak, sürecin başında ortaya çıkar. Daha önceden sahip olunan deneyimlere ilişkin bilgiler ise, uzun süreli bellekte kayıtlı olan bilgilerdir. Çalışma belleğine giden organizmanın reaksiyon modeli "icra instanzinin", bu arada, paralel çalışan bir bilgisayarın prozessoru gibi, uzun süreli bellekteki nöronal ağları da tarayarak kendisine yakın sinapsları aktif hale getirdiğini, bunları birer aksiyon potansiyelleri demeti olarak çalışma belleğine indirdiğini düşünürseniz olay apaçık ortaya çıkar. Neyin üretileceği bellidir. Nasıl üretileceğine dair bilgiler de ortadadır. Geriye, tıpkı bir fabrikada işçilerin yaptığı gibi, eldeki bilgilere göre hammaddeyi işleyerek ürünü oluşturmak kalıyor. İşte çalışma belleğinde olan da budur zaten. Ve ürün bir kere ortaya çıktıktan sonra o artık kendisini üreten güçlerden (işveren-işçi ve ham maddelerden) bağımsız, bu üretici güçlere göre objektif olan bir gerçekliktir. Bir fabrikadan çıkan bir arabayla, onu üretenler olarak işveren-işçi, ve ham maddeler arasındaki ilişkiyi düşünün, olay bu kadar basittir! Hem ham madde, hem de üretici güçler (işçiler ve işveren) ürünün varlığında yok olarak onu yaratmışlardır. İşte bilgi üretiminin diyalektiği de böyledir. "Bizden bağımsız objektif bilgilerin" gerçekliği budur!..

Şimdi, bu "yaratma"-üretme işinin mekanizmasını daha yakından ele almaya çalışacağız:

İKİNCİ ETKİLEŞME⁹

Objeyi temsil eden nöronal modelle organizmayı temsil eden nöronal modeli en son bıraktığımızda bunlar çalışma belleğinde dans ediyorlardı! Ve biz de, "dans ederken hamile kalınır mı" diye sormuştuk! İşte, çalışma belleğindeki ikinci etkileşme diye tanımladığımız olayın özü budur. Objenin-nesnenin- etkisine karşı organizmayı temsil eden bir nöronal reaksiyon modeli olarak oyunda yer alan duygusal benlik (self), bu evrensel dansın belirli bir aşamasında, dans ederken "düşünmeye", yani karşısında yer alan ve nesneyi temsi eden nöronal modelle etkileşmeye başlıyor. Tıpkı, lego taşlarıyla belirli bir modeli inşa eder gibi, istediği sonucu elde edebilmek için eldeki malzemeden neleri yapması gerektiğini araştırıyor, karşısındaki nöronal etkinlikle ne türden bir ilişki içine girmesi gerektiğini hesaplıyor. Buradaki "İstek"-motivasyon- bir hedefe ulaşma duygusudur. Bütün diğer duygular gibi bu da benliğin-self'in belirli bir şekilde gerçekleşerek kendini ifade etme biçimidir. Organizmayı temsil eden nöronal etkinliğin çalışma belleğinde "bir amaca ulaşma arzusu" şeklinde gerçekleşmesidir. İşte, çalışma belleğinde düşünürken, bir yanda bu, belirli bir işi yapma "isteği" şeklinde

⁹ "İkinci Etkileşme" kavramı bana ait. Benliğin-self oluşum sürecini LeDoux'un bıraktığı yerden bir adım daha öteye götürmeye çalışıyorum ben. İkinci Etkileşme de bu süreç içinde bilişsel benliğin oluşum mekanizması olarak karşımıza çıkıyor. Bilişsel benlik, nefsin-self-nesneyle ikinci kez etkileşmesinin ürünü oluyor. Gerçi bizde adet değildir böyle katkılar yapmak falan! Bir şey önce Batı'da bulunur Türkçeye de sonra "tercüme" edilir, ama olsun, belki bu sefer bir istisna olur!! Hem sonra birşey söyleyeyim mi, ben bu "tercümeleri" hiç sevmiyorum! Örneğin, nedir o "bilgisayar" kavramı? Computer, bilgi mi sayıyor yani, saçma! Computation demek informasyon işleme (processing) demektir. Bunun bilgi saymayla ne ilgisi var! Ya o "bilgi işlem"cilere ne demeli! Bilgi işlenir mi hiç! İnfomasyon işlenir. İnfomasyonla bilgiyi aynı anlamda kullanıyor bunlar. Siz hiç "knowledgeprocessing" diye birşey duydunuz mu! İnfomationprocessing'i Türkçeye böyle çeviriyorlar ve de ırzına geçiyorlar! Bunlar öyle basit çeviri hataları değildir, işin özünü ilgilili hepsi de ...

gerçekleşen (organizmayı temsil eden) nöronal model, öte yanda da, nesneyi temsil eden nöronal model bulunmakta, bunlar arasında bir ilişki-alt üstlük-etkileşme gerçekleşmektedir.

Örneğin, kandaki şeker oranı düştü, karnınız acıktı, yemek yemek “istiyorsunuz”! Nesnenin etkisiyle birlikte ona karşı oluşan bu tepki, ikisi birden, mevcut zemin üzerindeki etkileşmeyi yansıtır. Organizmanın isteği, nesnenin etkisine karşı, ona zıt bir reaksiyon modeli olarak ortaya çıkmıştır ve onun bozduğu dengeyi tekrar kurmaya yöneliktir. Bir tür termostat gibi çalışmaya başlıyor sistem. İşte, duygusal reaksiyonlardan bilgi üretimi sürecine geçişin bağlantı halkası budur. Yani, istekle amaç arasındaki ilişkinin kurulabilmesiyle başlıyor herşey. Birkere bu ilişki kurulduymuydu da gerisi geliyor. Amacı gerçekleştirebilmek için nelerin yapılması gerektiği, bunların nasıl yapılabileceği belirleniyor. Ve bu süreç, ilk ortaya çıkışı itibariyle mevcut dengeyi korumaya yönelik (“gerici” bir süreç) olsa da, sonuçta sistemi bir üst duruma taşıyor.

Ama, buradan hemen, bir isteğin gerçekleştirilmesi için yapılan her “bilinçli eylemin” düşünülerek yapılan planlı bir eylem (bilişsel bir çaba) olduğu sonucu da çıkarılmamalıdır! Örneğin, hayvanların daha önceki duygusal deneylerini esas alarak geliştirdikleri davranışları da bilinçlidir. Yani hayvan, hafızasındaki eski deneyimlerine dayanarak hareket ederken kendi varlığının farkındadır. O an nefis, çalışma belleğinde, eski deneyimlerini temsil eden nöronal modelleri esas alarak daha mükemmel bir reaksiyon modeli haline gelmeye çalışmaktadır. Ama bütün bunlar, düşünülerek yapılan planlı çalışmalar değildir. İster bilinçsiz bir eylemle birlikte gerçekleşsin (ormanda gezerken yolumuza çıkan yılanı basmamak için sıçramamız gibi), ister bilinçli bir şekilde (daha önceki deneyimlere göre gerçekleşen duygusal anlamda bilinçli bir eylemle birlikte), işin içinde plan yaparak problem çözmek olmadığı takdirde bütün bu davranışlara neden olan zihinsel faaliyet bilişsel anlamda düşünmek (ve bilgi üretmek) değildir. Örneğin, daha önce su içerken saldırıya uğrayan bir hayvanın, bu deneyimine dayanarak bir daha aynı yere su içmeye gitmemesi bilişsel anlamda düşünülerek gerçekleştirilen planlı bir faaliyet değildir. Duygusal bir tepkidir. Ama bilinçlidir. Yani hayvan neden oraya gitmediğinin farkındadır.

BİLGİ ÜRETİMİ DEVRİMCİ BİR SÜREÇTİR

İkinci etkileşme, nesnenin etkisine karşı oluşan bir tepkinin, bir reaksiyonun gerçekleşmesi olayı değildir. Tepki-reaksiyon, hangi biçimde olursa olsun, birinci etkileşmenin sonucudur. İkinci etkileşme, nesnenin etkisine karşı bir reaksiyon modeli olarak ortaya çıkan organizmal talebin gerçekleştirilmesi için planlı olarak yapılması gereken şeyleri kapsar. İlk doğuşu itibariyle, nefsin-self hedefi-varoluş gerekçesi mevcut durumun korunması olduğu halde, ikinci etkileşme dediğimiz bilgi üretimi süreciyle birlikte, artık amaca mevcut durum korunularak ulaşılmıyor. Yeni bir durum (state) yaratılarak aslında yeni bir amaca ulaşılmış olunuyor. Çünkü, daha üst düzeyde, yeni bir denge kuruluyor nesneyle. İlk etkileşmenin unsurları olan nesne ve organizma ise, artık tıpkı anne ve babanın çocuğun varlığında yok olmaları gibi, “ürün” denilen bu sonucun içinde yok oluyorlar. Anne ve baba çocuğun varlığında yok olurlarken, çocuk, yeni, ayrı bir varlık, nitelik olarak doğuyor. İşte, bilgi üretimi sürecinin (cognitiv processing) neden devrimci bir süreç olduğunun özü, esası budur. Bir durumdan, mevcut durumdan başka bir duruma geçişin esası budur. Yeni oluşan bilgiye sahip çıkarak kendini yeniden üretmiş olan nefis (bilişsel benlik), aynı mekanizmayla kendini üreterek varolmaya devam eder.

BİLGİ NEDİR

Bilgi bir üründür. Beyin adı verilen fabrikanın ürettiği zihinsel bir üründür. Nesne (doğa)-organizma ilişkisinin çocuğu olan bilgi belirli bir sinapsla temsil edilir ve bir aksiyonpotansiyeliyle gerçekleşir. Ama, geniş anlamda düşünürsek, organizmanın kendisi de bu “doğa” kavramının içindeki bir nesne değil midir? O halde bilgi, doğanın insan

beyninde ürettiği kendi bilinci-bilgisi oluyor. Yani, bilginin esas “sahibi”¹⁰ doğadır. İnsanın nefesine (self) ait özel bir mülk değildir o! İnsan beyni, bu üretimin gerçekleştiği bir fabrika oluyor sadece. Ve de, ürünün muhafaza edildiği, nöronal ağlardan oluşan bir depo. Bu nöronal ağlarda, düğüm noktalarındaki nöronlar (sinir hücreleri) arasında sinaptik bağlantılar oluşuyor. Bilgiler de, bu sinaptik bağlantılarla temsil edilip (kodlanıp) muhafaza ediliyorlar. Bütün mesele, bu bağlantıların özelliklerinde, bunların ne oranda kuvvetli ya da zayıf olduklarıyla ilgili. Bilgi bu şekilde kodlanıyor. Yani öyle “bilgi” diye varlığı kendinden menkul bir nesne, bu anlamda elle tutulur “maddi” bir ürün falan yok ortada! Örneğin bir “araba” bir üründür. Neden? Çünkü onun üretilmesi için gerekli olan bilginin maddeleşmiş bir biçimidir o. Bu bilgi önce, beyindeki, arabaya ilişkin nöronal modelde, nöronlar arasındaki sinaptik bağlantılarda oluşuyor. Sonra buna, bu bilginin nasıl hayata geçirilebileceğine dair uygulamaya-üretim ilişkin bilgiler de ekleniyor. Bir üretim “planı” ortaya çıkıyor. Ve bu plan motor sisteme verilerek gerçekleştiriliyor. Nöronlar arasındaki sinaptik bağlantılarla ifade olunan bilgi, arabanın oluşmasıyla onu temsil eden maddi bir varlık haline dönüşüyor.

Bilginin kaynağının doğa-nesne olduğunu söyledik. Bu ne demektir? Bilgi üretmekle ve üretilen bu bilgiyi depo ederek ona “sahip çıkmakla”, bilginin evrensel-potansiyel varlığını-kaynağını birbirine karıştırmamak lazımdır. Bu evrende var olan her nesne, her sistem bir bilgi kaynağıdır. Bilgi, bütün sistemlerde o sistemi birarada tutan ilişkilerle, bağlantılarla depo edilir. Örneğin bir atoma ait bütün bilgilerin kaynağı o atomun içindeki elektronlarla atom çekirdeği arasındaki elektromanyetik bağlantılarda gizlidir (gespeichert). Bir insanın DNA’sı gibidir bu bağlantılar. Peki, bu anlamda, bir atom, ya da bir su molekülü, belirli bir bilginin maddi bir gerçeklik haline dönüşmüş şekli olarak ele alınabilir mi? Az önce, bir arabanın insan beyninde oluşan bilginin maddeleşmiş şekli olduğunu söylemiştik. Bir atom da böyle midir, yani, insan beyninde üretilmiş olmasa bile, belirli bir bilginin maddeleşmiş şekli midir?

Bu evrende var olan her şey, her nesne bir doğal üründür. Ve kendi içinde onun varlığına temel olan belirli bir bilgi hazinesine sahiptir. Bu bilginin maddeleşmiş bir şeklidir o bu haliyle. Bu bilgi, onun oluşumu esnasında, etkileşerek onu yaratan unsurların sahip oldukları bilgilerin orijinal bir sentezidir. Ve onu bir arada tutan zımk, bağ enerjisi-potansiyel enerji olarak onun içinde saklıdır. Bu evrensel bir oluşumdur.

İnsanın sahip olduğu bilgi hazinesine gelince, bu, onun bilgi temeli olan ve ona anne ve babasının üreme hücrelerinden geçen bilgilerle birlikte, onun tek bir hücreden itibaren başlayan kendi yaşam süresi boyunca üreterek sahip olduğu bilgilerden oluşur. Bu yüzdendir ki, insan doğanın kendi bilincine varmasıdır diyoruz. Yoksa örneğin, farkında olmadığı halde, bir hayvanın, ya da bir atomun da kendine göre bir bilgisi vardır. Rasgele bir foton göndererek, bir atomun belirli bir kuvantum seviyesine çıkmasını sağlayamazsınız! Sistem (atom), dışardan gelen objeyi, içerdeki bilgiyi kullanarak işler. Atomun kendisi bilinçsiz de olsa, dışardan gelen etkiyi içerdeki bilgiyi kullanarak değerlendirir. Bir hücrenin yaptığı farklı bir şey midir sanki! Dışardan gelen bir molekülü, kendi içinde DNA’larda bulunan bilgiyle işlerken ne yaptığının farkında mıdır hücre? Hem sonra farkında olsa ne değişiyor ki! Yapılan şey hep aynı değil midir: Her durumda, önce dışardan bir bilgi geliyor, bu, içerdeki bilgiyle işleniyor ve sonra da, ortaya çıkan sonuç, çıktı olarak dışarıya veriliyor. “Bilinçli” ya da “bilinçsiz”, olay bu kadar basit değil midir!..

İnsan doğanın kendi bilincine varmasıdır demiştik. Bu, evrensel oluşum sürecinin insanda kendi bilincini yaratması anlamına gelir. Çalışma belleğinde insanın kendi varlığını hissetmesiyle başlayan süreç, daha sonra, ikinci etkileşimle birlikte bilgi üretme süreci haline dönüşüyor. Ve doğa kendi kendini biliyor. İnsanla birlikte kendini aynada seyrediyor yani!

¹⁰ Sınıflı toplumun-yaşamın ürünü olan bu „sahip olma“ kavramı çok tehlikelidir! Ne anlama geldiğinin kavranılması en zor olan kavramdır da diyebiliriz buna! Herkes onu kendisine göre kavrar!. Birşeye sahip olmanın ne demek olduğunu gerçekten kavradığımız zaman ise zaten büyü bozulmuş oluyor! Sınıflılığın verdiği zırh- ya da „benlik“, „nefs“ adı verilen üniforma- ancak o zaman deliniyor!..

YA TOPLUMSAL KİMLİK, O NEDİR, O NASIL OLUŞUYOR..

Doğduğunuz andan itibaren en yakın çevrenizden, annenizden, babanızdan hiç farkında olmadan öğrendiğiniz yaşam bilgilerinizi bir düşünün..Yediğiniz içtiğiniz şeylerden, bunları nasıl yeyip içtiğinize kadar..

Günah diye domuz etini yemiyormusunuz, ya da inek sizin için kutsal olduğundan eti yenmez mi.. Çatal bıçak kullanarak mı yiyorsunuz yemekleri, yoksa elinizle mi..Bir sandalyeye oturarak masada mı yiyorsunuz, yoksa bağdaş kurarak yerde mi.. Yemek yerken dışı kalaylanmış bakır kaplar mı kullanıyorsunuz, yoksa porselen tabaklarda mı yiyorsunuz. Buna benzer şeyleri şöyle bir düşünün.. Örneğin, oturduğunuz evin nasıl bir ev olduğunu, evde kullandığınız möbleyi, evinizi nasıl dayayıp döşediğinizi, odun sobasıyla mı ısındığınızı, yoksa ısınma işini kaloriferle mi yaptığınızı, dinlediğiniz müziği, üzerinize giydiğiniz elbiseleri düşünün...Bütün bunların hepsi, hiç farkında olmadan öğrenerek sahip olduğunuz yaşam bilgilerinizi oluştururlar..Daha sayısız örnekler verebiliriz bunlara..Örneğin, neden elbiseleriniz şu an üzerinizde olduğu gibidir de başka türlü değildir, yani neden Arap ülkelerinde olduğu gibi giyinmiyorsunuz da şu an giyindiğiniz gibi giyiniyorsunuz! Neden bazı kadınlar başörtüsü takıyorlar da bazıları takmıyorlar.. Ya da, neden belirli tür müzikleri dinliyorsunuz.. Neden bazı şeylerden hoşlanıyorsunuz da bazılarından hoşlanmıyorsunuz? Zevklerin ve renklerin tartışılmaz olduğu söylenir, neyin güzel, ya da çirkin olduğunu belirleyen nedir o zaman? Ya peki neden başka bir dil değil de şu an konuştuğunuz dil sizin ana dilinizdir; ana dilinizi nasıl öğrendiğinizi hiç düşündünüz mü?

Bütün bunlara, yani farkında olmadan-bilinç dışı olarak sahip olduğumuz bu “yaşam bilgilerine” kültür diyoruz. Bizi toplumsal bir varlık haline getiren bu bilgileri, doğduğumuz andan itibaren en yakın çevremizden başlayarak öğreniriz. Çünkü, bunlar çinde yaşadığımız toplumun bilgi temelidir-toplumsal DNA'larıdır. Nasıl ki annemizden ve babamızdan gelen DNA'ların kaynaşmasıyla biyolojik varlığımıza ilişkin o ilk DNA bilgi temelimiz ortaya çıkıyorsa, içinde yaşadığımız toplumdaki aldığımız bu kültürel miras da bireyler olarak bizim toplumsal duygusal varlığımızın-kimliğimizin oluşmasına neden olurlar. Bunun dışında, yaşam süreci içinde bizim yaptığımız, bize miras kalan bu bilgilere dayanarak hayatı yaşarken, kendi yaşam tecrübelerimizle üreteceğimiz yeni bilgileri de bunların üzerine ekleyerek bilgi dağarcığımızı genişletmek oluyor. İşte insanı kültürel kimliğiyle-duygusal yaşam bilgileriyle- tarihsel, toplumsal bir ürün yapan süreç budur. Toplumsal evrim sürecinin mantığı da budur aslında. **Bu anlamda her insan, kendi bireysel ve toplumsal tarihinin yaşanılan anın içindeki ürünü oluyor. Şu anın içinde varolan, bir yanıyla geçmişin içinden çıkıp gelen olurken, diğer yanıyla da, geleceği yaratmaya çalışan olarak ortaya çıkıyor.**

Bir soru: Peki, toplumsal duygusal kimliğimizin temelini oluşturan, bizim kısaca kültür adını verdiğimiz toplumsal yaşam bilgilerinin kaynağı nedir? Evet biz bunlara, daha doğduğumuz andan itibaren başlayarak, bilinç dışı bir öğrenme süreciyle sahip oluyoruz. Ama bunların kaynağı da son tahlilde gene üretim süreci ve üretim ilişkileri değil midir? Yani bu bilgiler de gene son tahlilde üretim faaliyeti esnasında öğrenilen bilgilerden kaynaklanıyorlar mı? Çok önemli bir soru!..

Evet, doğrudur, toplumsal kimliğimizin temelini oluşturan yaşam bilgilerimizin-kültürün-kaynağı da gene son tahlilde üretim süreci içinde oluşan bilgilerdir. Örneğin, feodal kültürden bahsederseniz, ne demektir bu? Bu, feodal toplumun, feodal üretim ilişkilerinin insanların yaşam biçimlerini de belirlediği anlamına gelmektedir. İnsanlar, üretim faaliyetinin-sürecinin maddi koşulları ne ise, buna uygun yaşam bilgileri üreterek belirli yaşam biçimlerini geliştiriyorlar. Ve öyle oluyor ki, zamanla, bu bilgilerin süreç içinde nasıl oluştukları falan unutuluyor ve bunlar otomatikman, yani farkında olmadan-bilinç dışı olarak öğrendiğimiz bilgiler haline geliyorlar. Toplumsal duygusal kimliğimizi oluşturduğumuz yaşam bilgilerinin-kültür-esası budur.

Bir örnek olarak kendimizi ele alalım: Göçebe-fetihçi bir toplum olarak tarih sahnesine giriyor Türkler. Yaşam bilgilerimizin-kültürümüzün-temelleri bu süreç içinde oluşuyor. Sonra, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte bu zemin üzerinde kapitalist yaşam tarzına ilişkin yeni bilgiler de ortaya çıkmaya başlıyorlar. Aşiret kültürüyle kapitalist kültürün içiçe olduğu bir süreç başlıyor. Halâ da devam ediyor bu süreç. Bizim toplumsal duygusal kimliğimiz ("Türk insanı" kimliği) bu zemin üzerinde oluşuyor. Toplumsal duygusal reaksiyonlarımızın, farkında olmadan sahip olduğumuz ilkel davranışlarımızın kaynağı hep bu bilgi temelimizdir. Toplumsal tarihimiz dediğimiz şey de, aslında bu tür bilgilerden oluşan toplumsal belleğimiz değil midir. Bugün karşılaştığımız olaylar ve süreçler karşısında sahip olduğumuz reaksiyonların-toplumsal kimliğimizin- kaynağı hep bu bellek-temel değil midir. "Ulusal birlik", "üniter devlet", ya da "laiklik" anlayışımızın kaynağı bu duygusal bellek değil midir? Kürt sorununu neden çözemiyoruz dersiniz? Mevcut durumu temsil eden Yönetici Devlet Sınıfı varlığını-kimliğini- bu tür sorunlarla birlikte, bunlara karşı reaksiyon süreci içinde oluşturabiliyor da ondan. Sorun-sorunlar çözülsün, sistem demokratik bir cumhuriyet haline dönüşse, o zaman bu tür sorunlarla birlikte oluşan kendi sınıfsal varlığına da hayat hakkı kalmamış olacak! Yani, korkuya dayanan siyaset yaparak kan akıtmak-en azından buna göz yummak- onlar için bir tür yaşamı devam ettirme mücadelesi...

Peki, toplumsal "duygusal reaksiyonlar" temelinde oluşan bu duygusal kimlikten toplumsal bilişsel kimliğe nasıl geçiliyor? Hem sonra neden toplumsal bilişsel kimlik? Duygusal kimlik nerede yetersiz kalıyor da bilişsel bir kimliğe sahip olmak bir zorunluluk haline geliyor?

Önce gene kendimizden örnek verelim! "Üniter devlet", "Kürt kimliği", "Türk kimliği", "laiklik", "şariat" falan derken seksen yıldır biribirimizi yemekle meşgulüz, öyle değil mi! Niye? Bu tür saplantıların kaynağı ne peki? Nedir bu "Türk kimliği"nin kaynağı, ya da nedir bu "Kürt kimliği"? Bunların her ikisi de şu ya da bu şekilde tarihsel oluşum süreci içinde ortaya çıkan toplumsal duygusal kimlikler değil mi! Duygusal kimliğin özü ise reaksiyon. Dışardan gelen etkilere-informasyonlara-karşı sahip olduğumuz yaşam bilgileri temelinde oluşan reaksiyonlardan oluşuyor duygusal kimliğimiz. Demek ki, sadece duygusal düzeyde kalarak toplumsal sorunlarımızı çözemiyoruz. Bu durumda etki-tepki kısır döngüsünün dışına çıkmak mümkün olamıyor. Peki o zaman ne yapmamız lazım? İşte bilişsel sürecin başladığı nokta burasıdır....

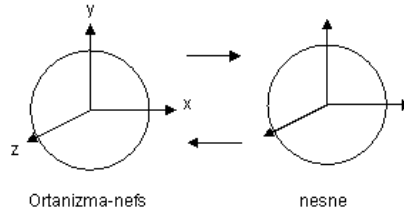
Yaşamı devam ettirme mücadelesi, önce, farkında olmadan yapılan bilinçdışı reaksiyonlarla başlıyor. Sonra, buna bağlı olarak duygular ortaya çıkıyor ve ardından da, belirli bir amaca ulaşmak, ya da bizim için olumsuz sonuçlar verebilecek bir neticeden kaçınmak için motive davranışlar meydana geliyor. Gene mi olmadı, o zaman organizma alıyor nesneyi karşısına ve, gel bakalım, nedir bu işin aslı diyerek, onunla ikinci kez etkileşmeye girişiyor. Tıpkı bir heykeltraş gibi eviriyor, çeviriyor şekil vermeye çalışıyor ona ve sonunda da amacına ulaşıyor, yeni bir bilgi üretiyor. İşte, duygusal reaksiyonlar-kimlik tartışmaları içinde kendi kendini tüketen Türkiye Cumhuriyeti'nden demokratik cumhuriyete doğru giden yolun mantığı da budur. Evet, yaşam genel olarak bir problem çözme sanatıdır. Yani, hayvanların da insanların da yaptıkları bütün o yaşamı devam ettirme mücadelelerinin özü budur. Ne zaman ki, duygusal düzeyde kalındığı sürece çözülemeyen-çözülmesi mümkün olmayan problemlerle karşılaşırız, işte o zaman bilişsel süreç devreye girer. İnsan tam bu noktada hayvandan (kendi içindeki hayvandan da) ayrılmaya başlar.

Bilişsel anlamda bilgi üretimi sürecinde, o an'a kadar doğanın karşısında edilgen-"reaksiyoner" durumda olan organizmanın, artık bu pasif konumunu bırakarak, belirleyici, aktif unsur haline geldiğini görüyoruz.¹¹ Plan yapan ve problem çözen aktif bir unsurdur artık organizma. Sistemin aktif, dominant (baskın-belirleyici) unsuru olarak

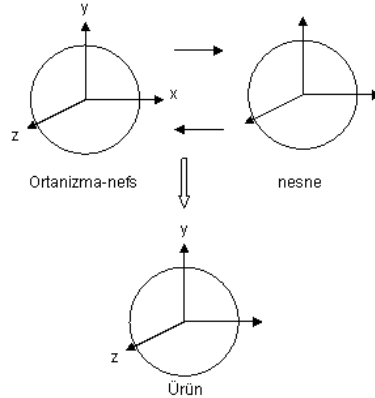
¹¹ Sınıflı toplum insanı, mekanik-materyalist bakış açısıyla, bunu, "insanın doğa üzerindeki egemenliği" olarak yorumluyor! Bu "egemenlik" de tabii, "zıtların birbirine dönüşümü ilkesine" göre, pratikte doğayı yok etmek şekline dönüşüyor! Ve bunu, insanın doğaya karşı zaferi olarak ilan ediyorlar! "İşçi sınıfı devrimcileri", "burjuvaziye yok ederek devrim yapmışlardı"ya bir zamanlar! Burjuvazi de doğayı yok ederek "devrim" yapıyor şimdi!

nesneyle etkileşir, onu değiştirir (processing) ve ürün adını verdiğimiz bir sentezin oluşmasına yol açar. Bu ürün, bilgi olarak önce beyinde oluşur. Çünkü, etkileşme önce beyinde gerçekleşir. Sonra da, organizma bu bilgiyi motor sistemi (organlar ve onlar tarafından kullanılan üretim araçları) aracılığıyla işleyerek maddi bir gerçeklik haline getirir.

Duygusal benlik-nefs-self-, dışardan gelen etkiye-girdiye- karşı organizmanın tepkisi-reaksiyonu- olarak tek yanlıdır. Bu durumda bir, nesne (ya da olay) vardır ortada, bir de, buna karşı bir reaksiyon olarak ortaya çıkan ve organizmal varlığı temsil eden nöronal etkinlik (nefs). Yani “o” ve “ben”! Dünya bu iki unsurdan oluşmaktadır! Böyle bir ortamda “ben”, kaçınılmaz olarak, “dünyaya” kendi varlığını temel alan bir koordinat sisteminden bakacağı için, sübjektif olarak, kendisini, varlığı “kendinde şey” olan “mutlak bir gerçeklik” olarak görecektir. Varlığının “ona” göre (yani dışardan gelen girdiye göre) izafi olduğunu, onun etkisine karşı bir reaksiyon olarak ortaya çıktığını anlayamaz nefis. Anlayamaz, çünkü anlamak dediğimiz şey olayları ve süreçleri belirli bir koordinat sisteminin değerlerine göre ele alabilmektir. Bu durumda ise tek bir koordinat sistemi vardır ve o da “ben”i temel alarak bu “ben”le birlikte gerçekleşmektedir.

Bilişsel benlik ise bambaşkadır. O, ancak üretim süreciyle birlikte, onun içinde ortaya çıkar. Ürün, organizma nesne etkileşmesinin bir sonucu-sentez- olduğu için, üretim süreci, nefsin ve nesnenin yanı sıra üçüncü bir varlığı temsil eden yeni bir koordinat sisteminin daha ortaya çıktığı bir süreçtir.

İşte bilişsel benlik, bu sürece ürünü temel alan bu üçüncü koordinat sisteminden bakabilen benliktir. O (yani bilişsel benlik), kendi içimizde oturan insana ilişkin bilimadamı kimliğidir! Evet aynen böyle! İnsan, olayları ve süreçleri onlara objektif olarak bakarak, onları bilimadamı gibi görebilen bir varlıktır. **Çünkü insanla ve onun içinde bulunduğu üretim faaliyetiyle birlikte kendi bilincine varan aslında doğadır. Bu anlamda insan doğanın bilimadamı oluyor. İşte insanı insan yapan, onu kendi içindeki hayvandan ayıran yan da onun bu bilimadamı yanındır zaten!**

Tekrar ormanda gezinti yaparken rasladığımız yılan örneğine dönersek, bilişsel benlik, geziye çıkmadan önce, ormana ve ormanda karşılaşılabilecek tehlikelere ilişkin bilgilere sahip olarak, istenilen şeyi (yani gezintiyi) önceden planlayıp, onu bir ürün olarak üreterek pratikte gerçekleştirme süreci içinde ortaya çıkar. Bu durumda artık gezintiyi yapan nefis sürece yukardan bakabilen bir bilimadamı gibidir. Bir yanda gezintiye çıkan organizma vardır,

diğer yanda da orman ve ormanda karşılaşılabilecek nesnelere, olaylar. Sonuç, yani gezinti ise bir ürün olarak önceden planlanmıştır. Öyle ki, gezinti esnasında nefis artık sürece kendisini temel alan bir koordinat sisteminden bakmamaktadır. O, süreci, olaya hakim bir yerden seyretmektedir adeta! Ve atılan her adımda onun (bu adımın) içinde yok olmaktadır. Çünkü o bilmektedir ki, o adımı atan artık sadece o (yani nefis) değildir o an. Ürün (atılan her adım) organizma-nesne etkileşmesinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. “Kendi varlığında yok olmak” hali denir buna. Ya da “birlik güzelliği”! Nefis, nesneyle etkileşme sürecinde ürünün varlığında yok olmakta, bu yok oluşunu bilinçli olarak yaşayarak doğanın bilincini üretmektedir.

TOPLUMSAL SİSTEM GERÇEKLIĞİ DE KUANTİZEDİR

Dördüncü çalışmada sistem gerçekliğinin kuantize bir yapıya sahip olduğunu açıklamıştık.¹² Buna göre, her sistem, herbiri kendi içinde kuantize bir yapıya sahip belirli denge durumlarının toplamı olarak gerçekleşiyordu. Burada “kuantize yapıdan” kasıt, her denge durumunun, kendi içinde, o duruma-state- özgü belirli-diskret- varoluş birimlerinden oluşmasıdır. Toplumsal sistem gerçekliği söz konusu olunca, bunu, belirli bir üretim ilişkisi içindeki toplumsal “durum”ların toplamı (state) olarak ifade edebiliriz. Buna, bir toplumsal durumun, kendi içindeki ilişkilerce belirlenen belirli insan tipleri-kuantum- tarafından oluşturulduğunu da ilave edersek olay daha da açıklık kazanır: Toplumsal yumak, kat kat tabakalardan oluşuyor. Her tabaka da kendi içinde belirli ilişkilerle biçimlenen insan tiplerini yaratıyor. Öte yandan, bilginin de kuantize olduğundan yola çıkarak, belirli bir üretim ilişkisiyle karakterize olunan bir toplumu, kendi içinde belirli bilgi seviyelerinden oluşan belirli bir bilginin toplumsal var oluş biçimi olarak da ifade edebiliriz. Yani her toplum belirli bir bilginin toplumsal varoluş biçimi olurken, bu bilgi de kendi içinde belirli bilgi seviyelerinden oluşuyor.

Yeni bir bilgi üretimi söz konusu olduğu zaman hep “bilgi seviyemizin” daha da geliştiğini söyleriz. İnsanın gelişmesi süreci, bir anlamda da bilgi üretimi sürecidir. “Sahip olduğumuz” her yeni bilgiyle birlikte gelişme düzeyimize-bilgi seviyemize- yeni bir basamak daha eklenmiş olur. Bu basamakların her biri kendi içinde belirli bir bilgiyi ihtiva ettiği için de bunların kuantize bilgi seviyeleri olduklarını söyleriz. Kuantize olmaktan kasıt, her basamağın belirli bir bilgiyle karakterize olmasındandır. Yarım bilgiye sahip olarak “bilgi seviyesi” yükselmez!

Belirli bir üretim ilişkileri sisteminin maddeleşmiş hali olan her toplumsal gerçeklik, daha o ilk oluşum anından itibaren („ilk durumdan“ itibaren) kendi kendini üreterek varlığını sürdürür dedik. „Son duruma“ kadar devam eden bu süreç, onun, mevcut üretim ilişkileri sistemi içindeki gelişme sürecidir. Kendi içinde bir çok „ara aşamalara“ ayrılarak gerçekleşen bu sürece biz „üretici güçlerin gelişmesi süreci“ de diyoruz. Hangi „üretici güçlerin“ mi? „Üretici güç“ne midir?

ÜRETİCİ GÜÇLER

Bir sistem olarak toplum söz konusu olunca, „üretici güçler“, belirli bir üretim ilişkisiyle birbirlerine bağlanmış olarak üretim faaliyetinde bulunan insanlardır¹³. Bir bütün olarak toplumla çevre arasındaki ilişki söz konusu olunca da, „üretici güçler“ çevre ve toplumdur. Yani, her durumda, bir AB sisteminde „üretici güçler“, sistemi oluşturan esas unsurlar olarak A ve B dir. Genel olarak bunu şöyle ifade edebiliriz: Üretim sürecinde, yani insanların doğayla etkileşmeleri sürecinde üretici güçler ikiye ayrılırlar. Birinci üretici güç insandır, ikincisi de doğa-çevre. Bununla birlikte insanlar da, toplum içinde kendi aralarında kurdukları üretim ilişkisine göre daima iki başlı bir üretici güç olarak ortaya çıkarlar. Örneğin, ilkel

¹² “Sistem Teorisi’nin Esasları”, www.aktolga.de 4. Çalışma

¹³ İnfomasyon İşleme Bilimi açısından “üretim faaliyeti” nedir? Çevreden gelen madde-enerjinin-informasyonların eldeki bilgilerle-ki bunlar üretim ilişkileriyle temsil edilirler-işlenerek bir ürün haline getirilmesine üretim faaliyeti diyoruz biz...

komünal toplumda komün ve çevre, bunların ikisi de birer üretici güçtür. İklim, coğrafya, toprak¹⁴ vs. hepsi buradaki “çevre” kavramının içine girerler. Toplumun-komünün içinde de, birbirlerine „kan“ ilişkisiyle bağlı olan komün üyeleri ve merkezi varlığı temsil eden komün şefinden oluşan insanlar, çevrenin karşısındaki toplumsal üretici güçleri oluştururlar.

Sınıflı toplumlarda da bu gerçek değişmez. Toplumsal dokuyu oluşturan her iki sınıf da üretici güç olarak faaliyet gösterirler. Peki, „egemen sınıflar“ da dahil midir buna? Onları da „üretici güçlerin“ içinde saymak gerekir mi? Örneğin, üretim faaliyeti içinde „hiç bir emek sarfetmiyor“ gibi görünse de, işçilerle belirli bir üretim ilişkisi içinde bulunan burjuvazi de bir üretici güç müdür? Evet! Burjuvazi, sermayenin “sahibi” sınıf olduğu için burjuvazidir. Sermaye ise kapitalist üretim ilişkilerini temsil eder, onun kendisidir. Siz burjuvaziye, yani sermayeyi ortadan kaldırırsanız, ne kalır ortada, sadece işçiler! Ama tek başına işçiler bir üretim ilişkisi sistemini oluşturmazlar ki! „Sosyalist ülkeler’deki“ durum neydi o zaman diye soruyorsanız, bu apayrı bir şeydir! Yeni tip bir devlet sınıfıyla işçilerden oluşan, devletçi bir üretim ilişkisi ve sistemdi o. Burjuvazi, kapitalist toplumda toplumsal benliğin-kimliğin oluşmasının vazgeçilmez bir bileşenidir. Neyin üretileceğini, nasıl üretileceğini belirleyerek toplumsal kimliğin oluşmasına katkıda bulunur ve onu “temsil eder”.

İşte bu toplumsal „üretici güçler“, kendi aralarında ve çevreyle kurdukları üretim ilişkileri içinde, çevreden alınan ham maddeyi (madde-enerjiyi-informasyonu) sahip oldukları bilgiyle işleyerek toplumun maddi hayat şartlarını üretirlerken, aynı zamanda, yeni bilgilerin üretilmesine de yol açarak, kendi kendilerini bu anlamda da üretmiş olurlar. Bu nedenle, toplumsal gelişme süreci, aynı zamanda üretici güçlerin gelişmesi sürecidir de. İlkel komünal toplumdan sınıflı topluma geçiş bu gelişmenin sonucudur. Bugün, kapitalizmden modern sınıfsız topluma geçiş de böyle olmaktadır. Yani değişme, ilerlemeyle gelişmeyle oluyor.

“İlkel komünal toplum mücahidi atalarımız” sınıflı topluma doğru gidişi durdurmak için çok uğraştılar! Nice Şeyh Bedreddin’ler geldi geçti bu dünyadan, nice Spartaküs’ler geldi geçti! Köylü ayaklanmalarının o yiğit insanları haksız mıydılar feodallere karşı baş kaldırmakta!.Paris Komünü’nü kuran işçiler haksız mıydılar! 1917’nin işçileri haksız mıydılar, baskıya sömürüye karşı isyan ederken, savaşa karşı çıkarken. Haksız mıydılar sınıfsız bir toplumu hayal ederken.. Ama olmuyor, sadece haklı olmak yetmiyor! Tarihsel olarak ileriye temsil ediyor olmak da lazım. İşte o beğenmediğimiz burjuvaziye, “işçi sınıfı ihtilalcilerinin” karşısında vazgeçilemez toplumsal bir gerçeklik konumuna sokan bu kahredici diyalektiktir! Ve bunu kavramadan da daha başka hiç bir şeyi kavramak mümkün değildir! Ölmek, ölümüne mücadele etmek, bir dava için hayatını feda etmek ne yazık ki tek başına hiç bir şey ifade etmiyor! Ne yiğitler gelmiş geçmiş bu dünyadan..Ne Köroğlu’lar gelmiş geçmiş! Bütün bir sınıflı toplum tarihi bunların haykırılarıyla doludur..

ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞMESİ

Toplumsal üretici güçlerin “gelişmesi“, gelişerek var olmaları ne demektir? Var olmaktan kasıt, toplumsal üretici güçlerin, belirli bir üretim ilişkisi içinde, kimliklerini-fonksiyonlarını muhafaza ederek, varlıklarını sürdürmeye devam etmeleridir. Gelişmek ise, sürekli yeni bilgilere, daha ileri tekniklere sahip hale gelerek, bunları üretim sürecinde kullanmak, böylece, daha kolay, daha az enerji harcayarak, daha çok, çeşitli ürünler elde edebilmektir.

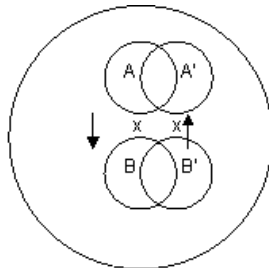
İşte tam bu noktada, bu gelişmenin mevcut üretim ilişkilerinin sınırları içinde nereye kadar devam edebileceği sorunu önem kazanıyor. Çünkü, üretici güçler (yani insanlar) etkileşiminin dinamik unsurlarıdır. Üretim ilişkileri ise öyle değil. Bunlar (bu ilişkiler), insanlar arasında, belirli gelişme konaklarındaki üretim biçimlerine uygun olarak oluşurlar. İnsanlar (üretici güçler) üreterek gelişimde artık mevcut üretim ilişkileri içerisinde daha fazla üretemez,

¹⁴ Toprak bir üretim aracı mıdır, yoksa bir üretici güç müdür? İnsanlar onu bir üretim aracı olarak gör-seler de toprak bir üretim aracı değildir. Doğal bir üretici güçtür.

gelişemez hale gelince, yeni duruma uygun yeni üretim ilişkilerinin kurulması zorunlu hale gelir.

O halde, önce o „ilk durumla“ birlikte (ilkel komünal toplum), belirli bir üretim ilişkileri sistemi içinde (komünal ilişkiler içinde) doğuyor toplum. Ve o andan itibaren de, bu üretim ilişkileri sisteminin içinde, üretici güçler, yani insanlar kendi kendilerini üreterek gelişiyorlar. Bu gelişme boyunca, belirli bir noktaya kadar üretim ilişkileri değişmeden kalırken, minare (yani üretici güçler) hep büyüyorlar var olan kılıfın içinde! Ne zamana kadar devam ediyor bu durum? Minare kılıfına sığamaz hale gelinceye kadar! Sonra da, minareye yeni bir kılıf uydurularak sınıflı topluma geçiliyor .

Soru şu: İlkel komünal toplumun, yani sınıfsız toplumun sınırları nerede başlar, nerede biter? İlkel komünal toplumun üretici güçleri nereye, hangi noktaya kadar mevcut komünal üretim ilişkilerinin içinde gelişmeye devam etmişlerdir? Yani, sınıflı toplumla sınıfsız toplum arasındaki sınır çizgisi nedir? Devletin ortaya çıkışı mı belirliyor bunu? Evet, öyle diyelim. Ama bu ne demektir? Örneğin, Osmanlı Devleti kurulmadan önce Osman'ın aşireti bir sınıfsız toplum muydu? Her yeni toplum biçimi, yani üretim ilişkileri sistemi, eskinin-var olanın içinde gelişiyor. Üretici güçlerin gelişmesi süreci, aynı zamanda, yeni bir toplumun, yeni üretim ilişkileri sisteminin, eskinin içinde potansiyel olarak gelişmesi süreci de oluyor. Eski üretim ilişkilerinin içinde gelişmelerini sürdüren üretici güçler, bu gelişmenin ancak en son aşamasındadır ki, artık var olan ilişkiler içinde gelişmeyi sürdürmenin imkansız hale gelmesinin sonucu olarak, eski ilişkilerin içinden sıyrılarak yeni ilişkiler içinde yeniden doğuyorlar. Yani yeni, daima, eskinin-var olanın içinde, üretici güçlerin gelişmesi sürecine paralel olarak gelişiyor, olgunlaşıyor. **Bu süreç boyunca, toplumsal sistemin dokusunu oluşturan her element (her insan), hem var olan sistemin içinde, objektif bir üretici güç olarak mevcut fonksiyonunu gerçekleştirerek varlığını sürdürürken, hem de aynı zamanda, yeni doğacak sistemin- ilişkilerin potansiyel bir unsuru olarak da gelişiyor.** Örneğin, Osman Gazi'nin aşiretindeki her komün üyesi, hem var olan aşiretin-komünün bir üyesidir, hem de, bir süre sonra ortaya çıkacak „Osmanlı Devleti'nin“ potansiyel bir unsuru, yani sınıflı toplumun bir ferdidir. **Eğer bu süreç (sınıflaşma süreci), daha önceden, aşiretin-komünün içinde gelişmiş olmasaydı, öyle pat diye birden ne devlet kurulabilirdi ne de sınıflı toplum!** Düşünebiliyor musunuz, daha ortada doğru dürüst bir devlet bile yokken, yani kuruluşun başlarında yken Osman'ın oğlu Murat kendi adına para bastırıyor! Demek ki, o göçebe barbarlar, yani „sınıfsız toplum“ üyeleri, sınıflı toplumun-medeniyetin işareti olan parayla çoktandır haşır neşir oluyorlardı! Onu tanıyor ve kullanıyorlardı. Yani o göçebe-barbar şef-Murat hem sınıfsız toplumun bir elementidir, hem de kendi içinde potansiyel olarak gelişen bir Osmanlı Sultanıdır! Aynı şekilde, kapitalist toplumun üretici güçleri olarak burjuvazi ve işçi sınıfı da, bir yandan sistemin içindeki kimlikleriyle sistemle birlikte gelişirken, diğer yandan da, kendi içlerinde kendi inkârlarını, yani modern sınıfsız toplumunun üretici güçlerini de potansiyel olarak barındırarak geliştirmiş olurlar. Ve öyle olur ki, burjuvazi kendi inkârı olarak bilgiyi temsil eden beyin gücüne dönüşürken, işçiler de robotlara yerlerini bırakırlar.

Her şeyin (her AB sisteminin) kendi içinde potansiyel olarak kendi inkârını (A'B') ürettiğinin resmidir!

Ne zaman ki, insanlar kendi ihtiyaçlarından daha fazlasını üretmeye başlamışlardır, ki bu, insanlık tarihinde ilk kez, insanların hayvanları ehlileştirmeyi öğrenmeleriyle birlikte başlıyor, o andan itibaren, adım adım sınıflı topluma geçiş süreci de başlıyor demektir. Ne orta barbarlık, göçebe toplum, ne de yukarı barbarlık, tarımsal faaliyette bulunan yerleşik toplum, bunların hiç birisi saf komün-sınıfsız toplum değildir. Ama ne var ki, gene de biz bunları ilkel komünal toplum-sınıfsız toplum konağının içindeki aşamalar olarak ele alırız. Neden? Çünkü bu toplumlar, henüz daha sınıflı toplum bebeğine hamile bir kadın gibidirler de ondan! Çocuk henüz daha doğmamış olduğu için, biz var olanı, yani anneyi görürüz ortalıkta, onun varlığıyla nitelendiririz bu toplumları. Ama, eğer ana rahmindeki çocuğu da işin içine katarsak, ki katmamız gerekir, o zaman, hala „komünal üretim ilişkilerinin“-„kan ilişkilerinin“ geçerli görüldüğü bu toplumları, artık öyle sadece, „sınıfsız toplum“ olarak tanımlayıp geçemeyiz. Her toplum biçimi, hem o an var olan, geçerli olan üretim ilişkilerinin maddeleşmiş bir şekli olarak belirli bir toplumsal durumu temsil eder, hem de, aynı anda, tıpkı hamile bir kadın gibi, kendi içinde daha ileri üretim ilişkilerini taşıyan, bir durumdan başka bir duruma geçiş halinde olan bir geçiş toplumdur o.

Bu geçişin, doğumun nasıl olduğuna geçmeden önce biraz duralım ve şu meşhur „zıtların birliği ve mücadelesinin“ ne olduğunu, ne anlama geldiğini görelim. Alıntı „Herşeyin Teorisi“nden:

ZITLARIN BİRLİĞİ VE MÜCADELESİ

Bir AB sisteminde, A ve B arasındaki bütün ilişkiler iki karşıt potansiyel madde-enerji alanının-kuvvetin birliği zemininden doğarlar. “İlk durum” adını verdiğimiz bu platform, daha sonra gerçekleşecek bütün etkileşmelerin ortak zeminini oluşturacaktır. Çünkü her sistem, son tahlilde, bir açık sistemdir. Varlığını dış dünya ile etkileşim halinde sürdürür. Bu anlamda da canlı, dinamik bir yapıdır. İşte, çevreyle gerçekleştirilen bu etkileşmelerin sonucu olaraktır ki, hiç bir sistem, hiç bir zaman, mutlak denge halinde kalmaz. Yani, içinde mutlak birliğin, “huzurun” hüküm sürdüğü kapalı bir sistem düşünülemez. Daha o “ilk” gerçekleşme “anından” itibaren, dış dünyadan gelen etkiler karşıt kutuplar arasındaki dengely bozarlar.

Aynen şöyle olur: Dışardan alınan madde-enerji-informasyon sistemin içine girince, sistemin “dominant” kutbu¹⁵ bunu içerdeki bilgiyle işleyerek bir reaksiyon modeli hazırlar ve sonra da gerçekleştirmesi için onu motor sisteme verir. Motor sistem de görevini yerine getirir, bunu gerçekleştirir.

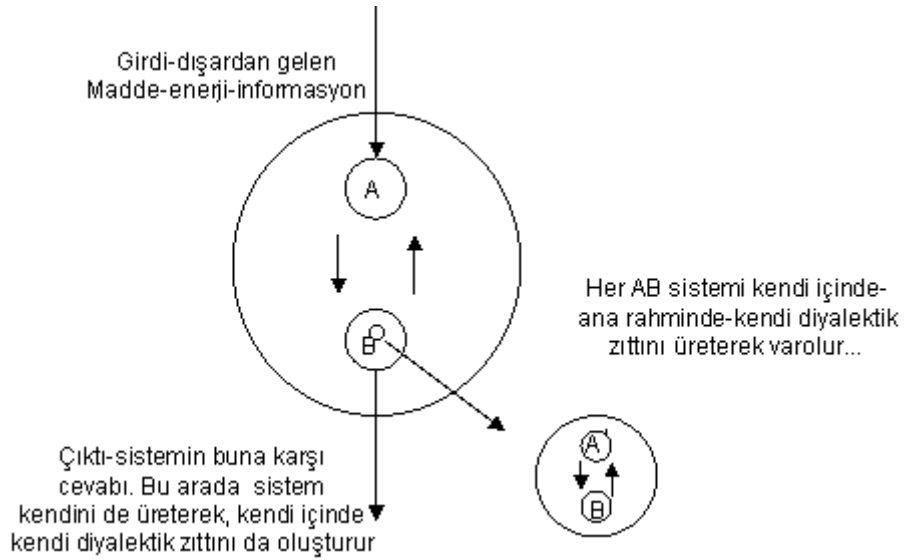
Etkileşme öncesi AB sisteminin içindeki durum ilk denge durumudur dedik. Etkileşme başladığı an A, AB sisteminin mevcut durumunu (sistem merkezini) temsil eden unsur olarak gerçekleşir. O an o, hem dışardan gelen etkiye karşı AB sisteminin gerçekleştireceği reaksiyon modelini hazırlayarak bunu B 'ye iletendir (ki bu B açısından bir etkidir, mevcut dengenin ihlalidir), hem de, mevcut durumu temsil eden unsur olarak, onu muhafaza etmeye çalışır.

Sistemin bir üst seviyeye çıkma eylemi devrimci bir iştir. Sistemin içinde, A 'nın etkisine karşı oluşan B 'nin tepkisiyle birlikte, yeni duruma uygun yeni bir denge kurma çabasıyla başlar bu. Yani, sistemin ulaşacağı yeni-“son durum”, tıpkı yeni doğan bir çocuk gibi mevcut-eski sistemin içindeki etkileşmelerin ürünü-sistemin çıktısı olacaktır. Bu nedenle, bir sistemin içindeki motor güç unsurları, yeni bir denge durumuna gebe oldukları için, “onu gerçekleştirme mücadelesi verdikleri için” devrimcidirler. Yoksa, kendilerinden dolayı değil! Yeni denge durumu oluştuğça, eski durum zemininde oluşan varlıklarıyla A ve B 'nin her ikisi de onun içinde birlikte yok olurlar. Öyle ki, son durumun içindeki A' ve B', ilk durum içindeki A ve B değildir artık (yukardaki şekilde görüldüğü gibi).

¹⁵ Bu konuda en sondaki Ek 1 de daha geniş açıklamalar bulunabilir..

İçinde yaşadığımız kapitalist toplumun diyalektiği de aynı değil midir! Mevcut durumu-sistem merkezini temsil eden burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki ilişkilerin özü de bu değil midir! O halde, işçi sınıfı da kendisinden dolayı değil, ana rahminde barındırdığı o yeni toplumsal bebekten dolayı devrimcidir! Nedir o bebek mi diyorsunuz? Modern sınıfsız toplum bebeğidir o! İsterseniz siz ona “bilgi toplumu” da diyebilirsiniz farketmez!

Kapitalizmin gelişme sürecinin her aşaması, sürecin içindeki bir “ara durumdur”. Ve her ara aşamada, yeniden kurulan dengeye bağlı olarak sistemle birlikte onun temel güçleri, burjuvazi ve işçi sınıfı da gelişirler. Ama bu öyle bir gelişme sürecidir ki, bir yandan kendi varlığıyla gelişirken, diğer yandan da, tıpkı anne ve babanın çocuğun varlığında yok olmaları gibi, yeni toplumsal güçleri doğurarak yok oluyorsun (kendini yeniden üretiyorsun). Sürecin en üst basamağında ise, burjuvazinin ve işçi sınıfının birlikte yok oldukları “son durum”, yani modern sınıfsız toplum yer alır.

Dikkat ederseniz, sistemin girdisi, yani sisteme dışardan giren madde-enerji, önce mevcut, var olan çerçevenin içine alınıyor. Burada yoğruluyor, sistemle bütünleşiyor ve sistem bu ürünü taşıyıcı haline geliyor, yani ona hamile kalıyor. Bu, aynen bir kadının hamile kalması olayıdır. Yeni doğacak olan sistem, çocuk, mevcut sistemin ana rahminde gelişiyor. Ve sonra da doğum oluyor. Bu bir atomda da böyledir, bir toplumda da, bir insanda da. Çünkü bu mekanizma evrim sürecinin evrensel mekanizmasıdır. Hangi sistem olursa olsun, ister bir atom, isterse bir insan, ya da bir toplum, bütün sistemler, ancak dış dünyayla etkileşerek var olurlar. Bu etkileşmeye göre, ve bu etkileşmenin sonucu olarak. Ama her etkileşme de, aynı zamanda bir kendi kendini üretme sürecidir. Bir atomun, dışardan bir foton alarak, bir üst kuantum seviyesine geçmesi ne ise, bir kadının doğum yapması da odur. Toplumsal düzeyde de, insanlar bir yandan hayatta kalabilmek için, yani mevcut durumu muhafaza edebilmek için üretirlerken, diğer yandan da, ihtiyaçlarından daha fazlasını ürettikçe, “toplumsal gelişme seviyesinde” daha üst basamaklara doğru çıkarlar. Yani, hem sistem içindeki gelişmenin, evrimin, hem de sonra, daha üst bir toplumsal sisteme geçişin temeli üretimdir, dış dünyadan alınan madde-enerjiyi-informasyonu sistemin içinde işleyerek özümlemek ve bir üst basamağa çıkmaktır...

İşte “zıtların mücadelesi” olayının esası da budur. Merkezi temsil edenin mevcut durumu muhafaza etme çabasına karşılık, karşıt kutbun, kendi içinde yeniye hamile olduğu için (ondan dolayı) ivmelenerek, hareket enerjisini arttırmasından ibarettir herşey! Yani devrimi, bir üst duruma geçişi yapan, son tahlilde, sistemin içindeki karşıt kutup olmaz! O sadece yeninin taşıyıcısıdır; onun kendi nefsiyle-kendisi için bir sınıf olarak mücadelesi ancak “eşitsizliğe karşı bir mücadeledir” (sınıf mücadelesi). Bunun ise “devrimle” bir alakası yoktur!

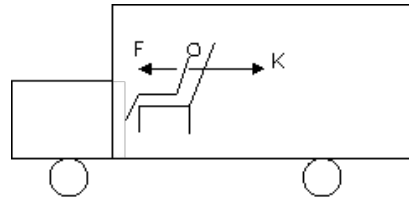
Devrim, sistemin içindeki karşıt kutbun-motor gücün- ana rahminde gelişen yeniye ait potansiyel güçlerin sınıf mücadelesi adını verdiğimiz toplumsal doğum sancıları sürecinde doğması, objektif bir gerçeklik haline gelmesi olayıdır. Ama, eskinin içindeki “karşıt kutup”, yeni doğacak olan bebeğe hamile olduğu için, onu kendi ana rahminde taşıdığı için, sanki bu geçişi sağlayan, gerçekleştiren oymuş gibi görünür!..Çocuğun henüz daha ortalıkta görünmediği dönemlerde, anne kerametini kendisinde olduğunu sanır! Aslında haksız da değildir bunda! Çünkü “çözümü” gerçekten de o taşımaktadır.¹⁶

SIYASET NEDİR, SIYASET BİLİMİNİN ESASLARI..

Şu ana kadar yapılan açıklamalarla aslında bu sorunun cevabını vermiş bulunuyoruz! **Siyaset, bir bütün olarak toplumlar ve toplumsal sınıflar tarafından, yaşamı devam ettirme mücadelesinde daha iyi koşullara sahip olabilmek için izlenilmesi söz konusu olan yoldur-stratejidir. Ki bu da ikiye ayrılır. Duygusal siyaset, bilişsel siyaset..Çünkü, yaşamı devam ettirme mücadelesinde toplumlar ve toplumsal sınıflar duygusal ve bilişsel bir kimliğe sahip olarak yol alırlar. Bir an için gene toplumları ve toplumsal sınıfları ata binmiş joker örneğinde olduğu gibi düşünmeye çalışırsak olay daha iyi anlaşılır. Yol boyunca, ya joker olarak atı siz yöneteceksiniz, ya da at sizi alıp götürcektir, başka yolu yoktur bunun! Çünkü toplumlar ve toplumsal sınıflar da hayat yollarında aynen bireyler gibi duygusal ve bilişsel bir kimliğe sahip olarak yol alırlar. Çevreden gelen etkilere-informasyonlara-duygusal reaksiyonlar zemininde kalarak verilen cevaplar, duygusal bir kimlikle birlikte duygusal bir siyasetin-varoluş biçiminin- ortaya çıkmasına neden olurken, bilişsel bir kimlik de, bilişsel bir siyasetle birlikte oluşur. Bunlardan birincisi, kültürel-bilinç dışı yaşam bilgilerini temel alan duygusal reaksiyonlardan oluşan bir yaşam çizgisine (“worldline”) denk düşerken, ikincisi de, belirli bir hedefe ulaşabilmek için bilişsel-eksplizit bilgiler temelinde yapılan konkret planlardan meydana gelir. Bunu, yani bilişsel siyaseti, plan yaparak problem çözme olarak da ifade edebiliriz. Duygusal siyasette ise plan yapılmaz. Ya da yapılan “planlar” sadece daha önceki deneyimlerimizi de hesaba katarak gerçekleştirilen reaksiyonlardan oluşur. Bilişsel problem çözmenin esasını oluşturan plan ise, eksplizit, yani sübjektif olarak bize bağlı olmayan bilgilere dayanır. Duygusal siyaset, olayların ve nesnelerin duygusal benliği temel alan bir koordinat sistemine göre uzay zaman içinde ifadesi iken, bilişsel siyasette koordinat sistemi, ortaya çıkması söz konusu olan ürün olur. Bu yüzden de o, sübjektif-reaksiyoner değildir. Yani, bilişsel siyaset, üretmeyi-yeni bilgilere sahip olarak gelişmeyi-ilerlemeyi esas alırken, duygusal siyasetin amacı mevcut durumu muhafaza edebilmektir.**

KORKU SIYASET İLİŞKİSİ-KORKUYA DAYANAN SIYASETİN DİYALEKTİĞİ..

Korkuyu, organizmanın alarm durumuna geçmesi için bir uyarı sinyali olarak tanımlamıştık. Organizma, çevreyle ilişkilerinde bir sorunla karşılaşınca, önce, bir ön tedbir olarak, bilinçdışı reaksiyonlarla buna karşı koyuyor, sonra da, bununla yetinmeyerek, bütün olanakları seferber etmek için bir uyarı sinyali olarak korku hissini oluşturuyordu. Peki amaç nedir burada? Amaç, mevcut durumu koruyabilmek değil midir? Biraz açalım:

¹⁶ İşte “işçi sınıfı ideolojisinin”, Marksizmin diyalektiği de budur. İşçi sınıfının delikanlılık dönemi dünya görüşü olarak Marksizmin diyalektiği budur. Daha başka bir deyişle Marksizm, işçi sınıfının duygusal kimliğine ilişkin bilgi temelidir.

Yukardaki resim, arabanın içinde oturan bir insanın, araba öne doğru gaz verilerek ivmelendirildiği zaman mevcut durumu korumaya yönelik bir atalet direnciyle geriye doğru itildiğinin resmidir...

Daha önceki açıklamalarda, hem bireysel, hem de toplumsal düzeyde duygusal kimliğin-benliğin, dışardan gelen etkilere karşı mevcut durumu koruyabilmek için organizmanın gösterdiği reaksiyona dayandığını söylemiştik. Bu durumda organizma, mevcut durumu koruyabilmek için sahip olduğu bilgileri-bilgi temelini-kullanarak bir reaksiyon oluşturuyor, bu işi yaparken de objektif bir gerçeklik olarak varolmuş oluyor, o kadar! Burada güdülen tek bir amaç var, ki o da mevcut durumu-atalet halini-dengeyi koruyabilmektir. Dışardan gelen her türlü etki (madde-enerji-informasyon şeklinde) rahatsız edici bir etken-Störfaktor-olarak görülüyor ve de organizma buna karşı durmaya çalışıyor. Yani, özünde mevcut durumu-dengeyi-korumaya yönelik "gerici" bir tepki-direnç bu. Ama herşey böyle başlıyor işte! Binanın temeli böyle atılıyor yani! Mevcut durumu korumaya yönelik bu dirençtir ki, daha sonra onun-yani mevcut durumun- inkârı olarak doğacak yeni duruma da gene bu neden oluyor.

Dışardan gelen madde-enerji-informasyon sisteme alındığı zaman, sistemin içindeki karşıt kutbun (motor sistem unsurlarının) gözünde bunun (yani dışardan yabancı unsurların sisteme alınarak mevcut denge halinin bozulmasının) sorumlusu, o an sistem merkezini o temsil ettiği için sistemin dominant kutbu oluyor¹⁷. Eğer sistem merkezini temsil eden dominant kutbu A, bunun karşıtı olan kutbu da B olarak gösterirsek, B nin gözünde (B yi temel alan koordinat sistemine göre) mevcut dengenin bozulma nedeni A nın dışardan madde-enerji-informasyon olarak onu-denge durumunu- inkârıdır. A dışardan sisteme yeni madde-enerji-informasyon olarak mevcut dengeyi ihlâl ediyor, ama o, öte yandan da halâ eski dengeyi (bu kez zor kullanarak tabi) muhafaza etmeye çalışandır! İşte B nin karşı olduğu şey! Ve B der ki A ya , madem ki sen dışardan yeni madde-enerji-informasyon olarak mevcut dengeyi bozdun-onu inkâr ettin, ben de senin bu inkârına karşı çıkıyorum, bir üst düzeyde yeni duruma uygun yeni bir dengenin kurulması için mücadeleyi başlatıyorum!

Burada iki önemli nokta var. Birincisi B nin konumuna ilişkindir. Önce, A nın inkârına karşı duygusal-reaksiyoner bir kimlikle, duygusal bir siyaset izleyerek mücadeleyi başlatan B, bununla aslında eski dengenin bozulmasına karşı bir reaksiyon göstermektir! Bu belki "haksızlığa"-mevcut dengenin bozulmasına-eşitsizliğe-karşı bir mücadeledir, ama, sadece bununla kalındığı sürece bir yere varılamaz. Çünkü karşı çıkılan şey özünde sistemin içindeki eşitsizlikler-haksızlıklardır. Ve bunlar bir tür öfkeyle-kızgınlıkla gene sistemin içinde kalınarak halledilmek istenilmektedir. Bu durum (yani mücadelenin bu şekilde sistemin içinde kalarak sürmesi) kendisini-kendi duygusal kimliğini- mevcut durumu-dengeyi muhafaza etme gayretiyle oluşturan A nın da işine gelir. Ve ne olur, reaksiyon, karşı reaksiyon zemininde toplumsal üretici güçler birbirlerini yemeye-tüketmeye başlarlar. Toplum ve toplumsal üretici güçleri oluşturan toplumsal sınıflar bu ortam içinde düşünemez hale gelirler-blişsel bir kimlik üretemezler. Plan yaparak krizden çıkma-yani problem çözme yeteneklerini kaybederler. Herkes birbirinden korkar hale gelir bu durumda. Ben şunu yaparsan o ne der, o bunu yaparsa ben ne yaparım kısır döngüsü içinde taraflar karşılıklı olarak birbirlerinin stres sistemlerini aktif hale getirirler. Sürekli savunma psikolojisi Amygdalayı öne çıkarır, at alıp başını gitmeye başlar. Jokey arada bir dur ne oluyorsun, beni felakete sürüklüyorsun falan diyecek olsa da kimse onu dinlemez. En fazla ona korkak gözleriyle bakılır. Yiğitlik, mertlik, korkusuzluk, kahramanlık duyguları kamçılanarak siyaset kör bir alana sıkıştırılır, kavga-biribirini yeme tüketme ortamı sürer gider...

Evet, yeni olan her zaman bir miktar bilinmeyenle birlikte ortaya çıkar. Yeniye yeni yapan, onu eskiden beri varolandan-bilinenden farklı kılan, onun bu "henüz daha bilinmeyen"-yeni olan yanısıdır. Bu nedenle, organizma, yeni ve önemli bir durumla-informasyonla karşılaştığı zaman onun için bu bir tür problem çözmedir. Ve her problem çözme süreci bir miktar korkuyu da beraberinde getirir. Bir imtihana girmeden önce duyduğunuz korkuyu düşünün.

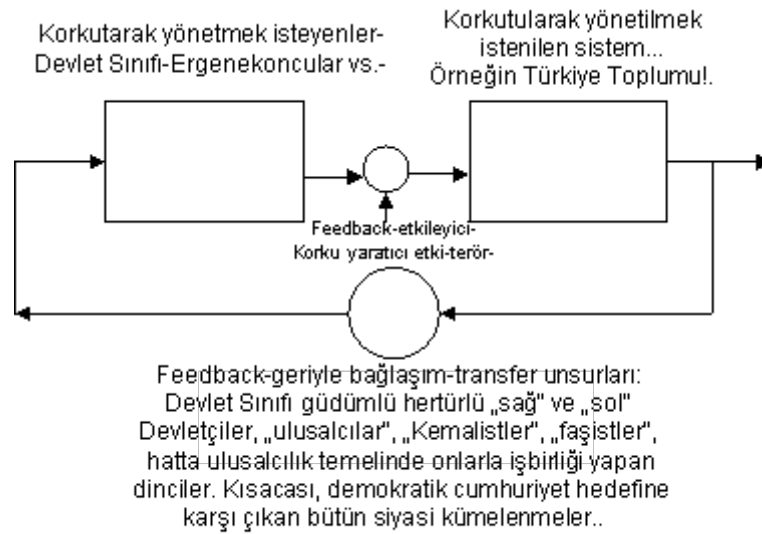
¹⁷ Sistem merkezi ve dominant kavramları için en sondaki Ek'lere bak..

Aslında korku tabii daha çok informasyonun-problemin güvenlikle olan ilişkisine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. "Ya imtihanı başaramazsam" korkusunun nedeni, organizma açısından ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçlardır. Bu tür sonuçlardan kaçınmak için bir uyarı olarak ortaya çıkıyor korku. Bu nedenle, her problem çözme süreci önce informasyonun güvenlik açısından test edilmesiyle başlar. Bunun ardından da, informasyonun önem derecesine göre çalışma belleğine bir miktar korku hissi salınarak organizmanın dikkati bu yöne çekilmiş olur. Bununla, "henüz daha tam olarak ne olduğu belli olmayan bir durumla karşı karşıyayız, daha üst mekanizmaları harekete geçirerek problemi çözmek için çaba sarfetmen gerekir" denilmektedir organizmaya. Ve hemen bilinen mekanizma çalışmaya başlar:

Stres sistemi aktif hale getirilir önce, kortizon salgılanarak, bir yandan bağışıklık sistemi aktif hale getirilirken, diğer yandan da Hipokampus aktif hale getirilir. Bir yandan, amaca ulaşmak için motive davranışlar ortaya çıkmaya başlarken, diğer yandan da, organizmanın duygusal kimliğini temsil eden nefis, çalışma belleğinde, dengenin bozulmasına neden olan nesneyle ikinci kez etkileşmeye girerek olayı bilişsel planda da aydınlatmaya çalışır.

İşte tam bu noktaya biz kritik nokta diyoruz. Çünkü evet, korku bir uyarı sinyalidir ve o, olayın aydınlatılması, yeni bilgilerin üretilmesi için hareket ettirici bir etken, bir başlangıç noktası olur; ama eğer bu süre (korku süresi) uzarsa (en azından dış etkenler tarafından tahrik edilerek onun kronik bir hal alması sağlanırsa), o zaman işler tersine dönmeye başlar. Kortizon miktarı normalin üstüne çıkınca herşey tepetaklak olur, Hipokampusu bloke eden kortizon düşünmeyi engeller, böylece, bilişsel işlem sürecinin yolu da tıkanmış olur. Sürekli tehlike sinyalleriyle hep aktif halde tutulan Amygdala artık organizmanın savunma merkezi olmaktan çıkar, korkudan korku üreten bir tehlike kaynağı haline gelir. Öyle olur ki, artık organizma korktuğu için korkar-kendi kendinden korkar- hale gelmektedir. Kendi ürettiği korkularının esiri olmaktır bu. Daha başka bir deyişle de, atın jokeyi dinlemeyip alıp başını gitmesidir. Duygusal-reaksiyoner kimliğin sisteme hakim olmasıdır. Sistem bilgi üretmez hale gelir. Bilişsel işlem yolunun tıkanması, sistemin bilişsel bir kimlik üretmemesiyle sonuçlanır.

KONTROL BİLİMİ- KORKUTARAK YÖNETMENİN-SİYASET YAPMANIN MEKANİZMASI

Yukardaki şekil herşeyi olduğu gibi anlatıyor aslında, yani daha başka birşey söylemeye gerek yok! Ama ben gene de söyleyeceğim!!..

İstenilmeyen sonuçların-çıktıların-output-engellenmesi için sebebi-girdiyi kontrol altında tutmaya negatif olarak geriye besleme-negatif feedback-deniliyor.¹⁸ Bu durumda, kontrol altında tutmaya çalıştığınız sistemin istenilmeyen davranışlarını-bunların neden olabileceği istenilmeyen sonuçları- engelleyebilmek için, girdiyi kontrol altına alarak, sisteme, istenilen sonuçları doğuracak etkilerin-girdilerin verilmesini sağlarsınız. Bunu da amaca uygun “etkileyciler” vasıtasıyla gerçekleştirirsiniz. Öyle ki, kontrol altında tutmaya çalıştığınız sistem, bu tür girdileri-informasyonları- alınca, yaşamı devam ettirme mücadelesinde varlığını sürdürebilmek için önceliği buna verir. Üretime, üretici güçleri geliştirerek zenginleşmeye, daha ileri yaşam seviyelerine ulaşmaya dayanan normal yolunu bir yana bırakır, daha acil oldukları için önceliği sizin yarattığınız sorunlara karşı reaksiyonlar oluşturmaya verir. Öyle ki, sonuçta bir de bakarsınız artık o sadece bu türden reaksiyonları oluştururken sahip olacağı duygusal bir kimlikle yoluna devam etmektedir. Ki sizin istediğiniz de budur zaten. Sistem yolundan saptırılmış, feedback transfer sistemlerinin yönetimi altına girmiştir. Klavuzu karga olanın vay haline!!..

Örneğin, bir terör eylemidir söz konusu olan, bundan amaç, sistemin gelişmeye-ilerlemeye-demokratik bir cumhuriyet haline gelmeye- yönelik normal faaliyetlerini, onun tehlike durumuna öncelik vermesini sağlayarak engellemektir. Bütün mesele sistemin normal-bilişsel gelişme yolundan saptırılarak, kimliğini savunma mekanizmalarına dayanan duygusal bir zemin üzerinde “istenildiği gibi” üretmesinin yolunu açmaktır. Yani, hangi sonucu elde etmek istiyorsanız, böyle bir sonuca-output-neden olabilecek bir girdi-input-düzenlersiniz. Örneğin insanları, “laiklik elden gidiyor, şeriat yanlıları işi azıttılar buna karşı harekete geçmek lazım” noktasına mı getirmek istiyorsunuz, bunun için en uygun yol, Atatürkçü, laik kimliğiyle tanınmış birine karşı bir terör eylemi düzenlettirmek! Bu şekilde, insanların bu eylemin yaratacağı duygusal zemin üzerinde duygusal-reaksiyoner bir kimliğe sahip olmasına neden olursunuz! İnsanların içine bölünme korkusunu salarak, onlara sizi ancak biz kurtarabiliriz mesajını mı vermek istiyorsunuz, bunun için de “bölücü örgütlere terör eylemleri” yaptırırsınız olur biter! Ya da en azından onların bu yöndeki eylemlerine sizin için uygun zamanlarda göz yumarak onları kendi amacınız doğrultusunda kullanmış olursunuz! Varsın onlar da “biz kendi amacımıza uygun olduğu için bunları yapıyoruz” diye düşünsünler, ne önemi var ki bunun! Önce onları bırakırsın, ortamı senin istediğin hale getirsinler diye. Sonra ipleri ele alınca, nasıl olsa sen onların işini bir günde bitirirsin! Nitekim 12 Eylül'den sonra böyle olmadı mı! “Terör” bir günde kesilivermedi mi!..”Önce tarlaya ekersin tohumu, sonra da biçersin”!¹⁹

İşte bugün Türkiye’de oynanılan oyunun özü-mekanizması budur. İşin diyalektiğine gelince: Tarihsel olarak geriye-eskiyi temsil eden Osmanlı artığı Devlet Sınıfı iktidarı kendi diyalektik inkârı olarak gelişen burjuvaziye-kapitalizmin güçlerine-kaptırmak istemiyor. Mesele budur. Bunun için de o, elindeki, “Devlet’in asıl sahibi olmanın” verdiği bütün kadim-antika olanakları kullanıyor. “Gerekirse şeytanla bile işbirliği yapılabilir” mantığına uygun olarak, “sağdan” ve “soldan” hertürlü terör örgütüyle de işbirliği yapıyor. Tek bir amaçları var, insanları korkutarak onların karşısındaki kurtarıcı rollerini kuvvetlendirmek.²⁰ Bu şekilde, sahip oldukları mevzileri muhafaza edebileceklerini sanıyorlar. Alın işte en son Aktütün olayını! Daha önceki Dağlıca olayı farklı mıydı sanki..Göz yumuyorsun “biraz”, “ne olacak ki, varsın birkaç kişi daha ölsün, bu millet Çanakkale’de nice şehitler vermedi mi, varsın buna birkaçı daha eklensin” diye düşünüyorsun!²¹

¹⁸ Bu konuda daha geniş açıklamalar için bak www.aktolga.de 4.Çalışma ve “Makaleler” kısmında “Kontrol Biliminin Esasları”..

¹⁹ Bu sözler „Kontrgerillacı“ Albay’a ait! 12 Mart’ta tutuklandığımda, “Kontrgerilla”da, işkenceden sonra gözlerim kapalı halde ifademi almaya çalışırlarken böyle diyordu Albay olduğunu söyleyen kişi..

²⁰ Öyle bitmez tükenmez bir oyunmuş ki bu, Osmanlı’dan beri hep aynı hikâye sürüp gidiyor, herşey hep o “Devleti” kurtarmak için yapıyor.

²¹ Bir taşla iki kuş vurmak denir buna! Çünkü diğer yandan da, gene kendine (Devlet Sınıfısın sen) bağlı Devletin “sağcılar” aracılığıyla “şehitler ölmez vatan bölünmez” siyaseti yaptırıyorsun!..Bu Devletin “sağcılar”, “solcular”, hatta kendisine bağlı Devletçi burjuvaları bile vardır!...

Amaç ortada! Nihai hedef darbe tabii! Ama artık onu da yapamıyorlar, globalleşme ve değişen dünya koşulları engel oluyor buna! Ne yapacaklar o zaman, insanları korkutarak, onları sürekli duygusal bir zeminde tutarak, onlarda sürekli "sizi ancak biz koruyabiliriz" duygusunu yaratarak kendi hareket alanlarını mümkün olduğu kadar genişletebileceklerini düşünüyorlar!. Şunu çok iyi biliyorlar ki, korku ve sürekli stress ortamı-organizmanın sürekli kortizol salgılaması-Hipokampus'u etkisiz hale getirecektir. Hipokampus'un devre dışı kalması ise insanların artık düşünemez hale gelmesine neden olur. Ve insanlar hiçbir şekilde bilişsel bir kimlik üretmez duruma gelirler. Organizmanın bütün ipleri Amygdala'nın eline geçer. At alır başını gitmeye başlar! Şehit cenazeleri, "şehitler ölmez, vatan bölünmez" şarkıları²² derken ortam bütünüyle kıskırılan çift taraflı kör bir milliyetçiliğe kalır..

Ne diyeyim artık, herşey ortada işte..bilimse bilim, siyasetse siyaset!!! Ben eskiden sanırdım ki, insanlar gerçekleri bir kavrasalar bak neler olacak o zaman! Tamamen sübjektif idealist bir yaklaşımış bu! Çünkü herkes ancak bilmesi gerektiği kadarını biliyor-bilebiliyor- Daha ötesini bilmeyi zaten istemiyor ki insan! Çünkü bilmek bir durum değişikliğidir. Yani devrimci bir faaliyettir. Bildikçe bir durumdan bir başka duruma geçiyorsun yani. Ama işte tam bu noktada da o bilme korkusu ortaya çıkıyor! Ve işler sarpa sarıyor! Herkesin kafasında belirli nöronal programlar var çünkü, ideolojiler, dinler vs. gibi. Mutluluğu bu programların içinde arıyor insanlar. Yeni şeyler öğrenmek eğer bu programları değiştirmek anlamına geliyorsa da o zaman frene basıyorlar! Çünkü her program bir denge durumunu ifade ediyor ve kendi içinde bu dengeyi korumak için belirli mekanizmaları var. Kırmızı hattı geçmeye kalktın mı hemen tehlike çanları çalmaya başlıyor! Kendi varlığını bu programların içinde, bunları bilgi temeli alarak ürettiğin için, bu bilgiye ters yeni bir bilgiye ortaya çıktığı zaman başlıyorsun sen de kendini savunmaya, ona karşı reaksiyon duymaya.. Peki ne zamana kadar? Yaşamı devam ettirme mücadelesinde ortaya çıkan maddi zorunluluklar o programları parçalayana kadar!

Ben size birşey söyleyeyim mi: Bilinç dediğiniz şey hep geriden geliyor aslında! Önce, daha önceden sahip olunan bilgiler kullanılarak o anın içindeki maddi hayat yaşanılıyor. Bu anlamda hep eskiyi-geride kalanı yaşıyoruz yani!.. O an, varolanın, yani eskiden beri varolanın içinde yeni oluşumlar da ortaya çıkıyormuş, onları görmüyorsun ki sen!. Çünkü senin sahip olduğun bilgi temeli bir önceki sürecin sonunda ortaya çıkmış..Sen yeniyi ancak daha sonra, herşey olup bittikten, yani çocuk doğduktan sonra görüyorsun! Ama bunun böyle olduğunun farkında olmadığın için de, sanıyorsun ki herşey senin iradene bağlı olarak gerçekleşiyor. Yani, hayatın-maddi hayatın-insanların iradi çabalarının sonucunda oluştuğunu sanıyorsun! Hepsi hüsnü kuruntu bunların! Hani o Marx'ın bir sözü var ya: "Filozoflar hayatı açıklamaya çalışırlar, bizse onu değiştirmeye çalışıyoruz" diye, bence bir kere daha düşünmek lazım bunun üzerinde! Çünkü hayat ancak maddi süreçlerin kendi yasallıkları içinde değişiyor. İnsanların onu-bu değişimi-farketmeleri ise daima daha sonra oluyor. Al işte, senin iradi olarak değiştirdiğini sandığın sosyalist ülkeler yetmiş yıl sonra gene bıraktıkları yere geri döndüler!

Hani önce kenara sığıyorsun da sonra korkuyorsun ya! Ne olup bittiğini bilişsel olarak açıklamak ise daha sonraki adım oluyor! Yani olanla onun bilinci aracında hep bir zaman aralığı var!. Hani neresinde bunun senin hayatı iradi olarak değiştirmen! Hayat seni değiştiriyor ve sen de bu değişimin farkına vardığın zaman, koordinat sisteminin merkezi kendi üzerinde durduğu için sanıyorsun ki ben yapıyorum o değişimi!!

Ya peki devrimci olmak, değiştirmek, böyle birşey yok mudur yani? Olmaz olur mu hiç, o zaman doğru anlamadınız benim söylemek istediklerimi! Devrimci, doğmamış çocuğun bilgisiyle-bilinciyle onun doğması için mücadele ederek kendi varlığını bu zeminde üretmeye

²² Bu „şarkılar“ bana hep bizim söylediğimiz o eski solcu ağıtları hatırlatır!..Cenaze merasimleri, and içmeler, intikam yeminleri ve karşı saldırılar...kahramanlık hikâyeleri de tabii..ölüm hoş geldi sefa geldi"ler.. öyle mi!!.. İşte böyle, insanı ölmeye bile özendirirler!..Ölünce bir halt oluyor sanki..Ölmek için mücadele eder hale getirirler insanı böyle...Sonra da bu hikâyeleri anlatarak birileri bunu geçim kaynağı yapar (hem maddi, hem de psikolojik olarak). "Allah büyüktür" ne yapalım!!..

çalışandır. Daha sonra, çocuğun doğarak maddi bir gerçeklik haline gelmesi ise bu sürecin sonucu oluyor. Yani sen-devrimci- istediğin için doğmuş olmuyor o çocuk. Sen, ana karnından itibaren kendini ifade ederek doğan o çocuğun kendisi oluyorsun aslında..Öbür türlü devrimcilik ise bir tür ebe rolü oynamaktan başka birşey değil!!!..

Bu yazının daha iyi anlaşılabilmesi için aşağıdaki ekleri aldım buraya²³..

EK 1

SİSTEM MERKEZİ, SİSTEMİN İÇİNDEKİ DOMİNANT UNSUR TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR..

Sistem gerçekliğinin kendi içinde örgütlü bir bütün olduğunu söylemiştik. Şimdi bunu, bu görev bölüşümü olayını biraz daha yakından ele almaya çalışalım:

Her sistem, her örgüt, “dışardan” gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek (processing) bir ürün-output-çıkıtı oluşturmuyor mu; bir sistemin, ya da örgütün bütün fonksiyonlarının özü, sistemin içinde yapılan bütün işlerin esası bu değil mi? Elbette! Görev bölüşümü dediğimiz olay da, bu süreç esnasında, ürünü-çıkıtıyı-gerçekleştirebilmek için yapılıyor zaten. Önce, nasıl bir reaksiyon oluşturulacağı belirleniyor- bu konuda bir karar veriliyor, buna ilişkin bir model, bir plan oluşturuluyor, sonra da, motor sistem aracılığıyla bu planı- modeli hayata geçirmek için çaba sarfediliyor. Bütün o varoluş çabalarının-üretim olayının da-esası bu. Her sistemin-örgütün içinde var olan ve bizim görev bölüşümü dediğimiz, yapılan işe, fonksiyona göre, birbirini tamamlayarak var olma olayının esası bu.

Şimdi soru şu; sistemin içinde, “sen şu işi”, “sen de bunu yap” diye görev dağıtan bir instanz- “merkez” (bu anlamda bir orkestra şefi) olmadığına göre, nasıl gerçekleşiyor bu görev bölüşümü? Kimin hangi görevi yapacağı nasıl belirleniyor?..

Cevap çok basit, ama basit olduğu kadar da çarpıcı!! Çünkü, görev bölüşümünü belirleyen, bilgiyi işleme-varoluş mekanizmasının kendisidir! Bu ise, nedeni niçini olmayan bir süreçtir! Evrensel oluşumun-varoluşun doğal mekanizmasıdır. Biraz açalım:

İnformasyonu alıyormusun? Evet! Niye alıyorsun olur mu! Etkileşme olayı bu! Karşı taraf dışardan geliyor, seni etkiliyor! Sen de, kendi varlığını korumak-onu yeniden üretebilmek için bu etkiyi değerlendirerek ona karşı bir reaksiyon oluşturmak zorunda kalıyorsun. Yani, “hayır bütün bunlar beni ilgilendirmez” diyerek dış dünyayla arana mutlak bir sınır çizemezsin! Her türlü etkiye kapalı bir şekilde, bütün diğer varlıklardan “bağımsız” olarak mutlak anlamda varolan “kendinde şey” varlıklara yer yoktur bu evrende!

Peki, nasıl yapacaksın bu işi, nasıl koruyacaksın içinde kendi varlığını da ürettiğin o denge durumunu? Bunun için neye ihtiyaç var? Bilgiye değil mi! Önce, dışardan gelen informasyonun-etkinin- ne olup olmadığını anlayarak onu değerlendirmek için, sonra da, ona karşı bir eylem-reaksiyon-davranış biçimi geliştirebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır. İşte, bir sistemin içinde, sistemin içindeki bilgiyi kullanarak dışardan gelen informasyonu değerlendirme işinde uzmanlaşan bir unsurun-instanzın- ortaya çıkmasına neden olan süreç budur. Sistemin içindeki ilişkilerle²⁴ kayıt altında tutulan bilgi aslında sistemin bütününe ait olduğu halde, görevi gereği-yani varoluş fonksiyonu olarak- merkezde temsil edilen bütüne ait bu bilgiyi kullanarak sistem adına dışardan gelen informasyonları değerlendirmek durumunda olan instanz- unsur, sistemin bütününe ait bilgiyi sürekli tasarruf eder konumda olduğu için, onunla-bilgiyle- adeta özdeşleşir; sahip olduğu fonksiyon onu adeta “bir bilen”

²³ www.aktolga.de 4.Çalışma

²⁴ Toplum sözkonusu olunca bu ilişkiler üretim ilişkileridir...

konumuna sokar; bu da ona sistemin içindeki bütün etkinliklerde sanki belirleyici durumunda olan oymuş gibi bir görüntü kazandırır. İşte, “dominant”²⁵ olmanın, “sistem merkezinin sistemin içindeki dominant unsur tarafından temsil ediliyor olmasının” anlamı budur. Bütün mesele, ilişkilerle kayıt altında tutulan bilginin kolektif karakteriyle (yani bütüne ait olmasıyla), görevi-varoluş fonksiyonu- gereği, bu bilgiye adeta tek başına tasarruf etmek durumunda olan “değerlendirici” unsurun kendine özgü bireysel varlığı arasındaki çelişkide yatıyor. Ve öyle oluyor ki, kolektif bir ürün olan bilgiye, görevi gereği bireysel olarak tasarruf etme konumu, sistemin içindeki bu “değerlendirici”-“planlayıcı” kutbu, tasarrufu altındaki bilgidan dolayı sanki sistem merkezini de temsil eder konumuna sokuyor; ve bu da onu ilişkilerde “dominant” durumuna getiriyor.

Getiriyor, çünkü ilişkinin karşı tarafında yer alan “motor sistem” unsurlarının fonksiyonu, sistem adına hazırlanmış olan reaksiyon modelinin uygulanmasından-hayata geçirilmesinden ibarettir. Bunun da gene ayrıca bir nedeni yoktur! Dışardan gelen etkinin bozduğu dengeyi yeniden kurarak varlığını devam ettirebilmek için gerekli reaksiyonu-davranış biçimlerini göstermek zorundasın!. Bu da senin varoluşunun bir sonucu-gereği. Bu işi yaparken de, sisteme özgü reaksiyonu gerçekleştiren unsur-motor güç- olarak gerçekleştiriyorsun. Olay bu kadar basittir.

Görüldüğü gibi, görev bölüşümünün altında yatan neden, bilgiyi işleme mekanizmasının kendisi oluyor. Bütün sistemler, bu mekanizma işlerken, işlediği için varolduğundan, tek bir hücrenin de, çok hücreli bir organizmanın da, bir toplumun da varoluş mekanizması aynıdır. Bütün sistemleri hareket ettiren ve sistemin içinde izafi bir varoluş diyalektiğine yol açan “çelişkinin” kaynağı da budur: Sisteme-bütüne-ait bilgiye sistemin içindeki bir unsurun, görevi gereği de olsa, bireysel olarak tasarruf etme durumu, onu, sistem merkezini temsil eder konumuna sokarken, bu durum, sistemin içindeki çelişkinin ve bu çelişkiden kaynaklanan izafi varoluş halinin de (hatta, gelişmenin-ilerlemenin, bir durumdan bir başka duruma geçişin de) kaynağı olur.

Bir örnek olarak organizmayı düşünelim: Organizma bir sistemdir (bir AB sistemi). Bir yanda beyin (A), diğer yanda da motor sistem unsurları olarak diğer organlar (B) vardır.

Bu neden böyledir peki? Beyinle diğer organlar arasında ne fark var ki, beyin de bir organ değil midir son tahlilde? Elbette öyledir; ama biz gene de, organizmayı, beyin ve diğer organlar arasındaki ilişkiden-çelişkiden oluşan bir bütün olarak ele alırız. Çünkü beyin, sisteme-organizmaya ait olan bilgilerin kayıt altında tutulduğu yerdir-organdır. O, dışardan-çevreden gelen mesajları organizmaya ait olan bu bilgileri kullanarak değerlendirmekte ve buna bağlı olarak da organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmaktadır. Diğer organların gerçekleştirdikleri faaliyetler hep beyin tarafından hazırlanan bu nöronal reaksiyon modelinden onların kendi paylarına düşen kısmın hayata geçirilmesinden ibarettir. Yani, bütün diğer organların ne yapacaklarını sisteme ait bilgiyi kullanarak beyin belirliyor; diğer organlar sadece beynin hazırladığı davranış biçimlerini hayata geçiriyorlar. İşte beyinin, bilgiye tasarruf etme konumuna bağlı olarak gerçekleşen bu belirleyici fonksiyonudur ki, ona, diğer organlarla olan ilişkilerde “dominant” bir özellik-bir ayrıcalık- kazandıran da budur. Öyle olur ki, onu, organizmanın merkezi varoluş instansı olarak, benliğimizi temsil eden unsur olarak görürüz. Aslında, elimiz, ayağımız, midemiz ne ise beynimiz de bunlar gibi bir organdır tabii. Bütün organların hepsi, aynı orkestranın aynı müziği çalan enstrümanlarıdır pratikte. Ama, bal tutan parmağını yalar hesabı, bilgiye tasarruf etme durumu beyini (bize göre) “ayrıcalıklı” konuma sokuyor! Beyindeki sinapslarda kayıt altında tutulan bilgiler bütün bir sisteme-organizmaya- ait oldukları halde, görevi gereği bu bilgilere tasarruf ederek dışardan gelen mesajları değerlendirmekle, bunlara karşı organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmakla meşgul olan beyin, bu fonksiyonundan dolayı bütün bir organizmayı-sistem merkezini- temsil eden “dominant” unsur olarak ortaya çıkıyor. “Dominant” diyoruz, çünkü, bütün diğer organların yaptığı, beyinde hazırlanan nöronal reaksiyon modellerini hayata geçirmekten ibarettir. Yani, neyin yapılacağını

²⁵ Dominant, baskın-belirleyici demektir.

belirleyen oluyor o. Diyeceksiniz ki, “diğer organlar olmadan beyin de olamaz, bu nedenle, dominantlık neresinde bunun”!.. Bu da doğrudur! Aslında, sınıflı toplum insanları olarak bizim anladığımız gibi bir “dominantlık” değildir bu! Bütün mesele, bilgiye tasarruf olayında yatıyor. Bu tasarrufu, “sahip olmak”, “egemen olmak” şeklinde anlayan biziz, biz sınıflı toplum insanlarıyız. Yoksa gerçekte, bu anlamda bir üstünlük hiyerarşisi yoktur arada, doğal bir görev bölüşümüdür varolan.

İşin bir de, “mevcut durumu”-denge halini korumaktan-muhafaza etmekten kaynaklanan yanı var tabii. Evet, denge, son tahlilde, A ve B tarafından birlikte oluşturuluyor. Bu yüzden de, mevcut durumun muhafazasından son tahlilde her ikisi de sorumludur bunların. Ama, dışardan gelen informasyonla-etkiyle birlikte dengenin bozulması sözkonusu olduğu zaman, sistem bir yandan mevcut halini-dengeyi-korumaya çalışırken, diğer yandan da, zorunlu olarak, bir durumdan bir başka duruma geçmeye çalışır. Öyle ki, birbiriyle çelişen bu iki süreç, sistemin içinde, mevcut durumu-denge halini temsil eden A ile, bir başka duruma geçişe önyak olan B arasında bir çelişkinin ortaya çıkmasına neden olur. Ama dikkat edilirse, bu çelişki, motor sistem unsuru olarak B’nin, kendi görevini yaparak sistem adına belirli bir reaksiyon modelini hayata geçirmesinden kaynaklanmıyor; dışardan gelen hammadde mevcut durumun içinde, B’nin ana rahminde şekillendiği için, B, kendisinden dolayı değil, ana rahminde taşıdığı ürüne-yeniye ilişkin bu potansiyelden dolayı yeni bir duruma geçişin temsilcisi konumuna giriyor. A ile B arasındaki çelişkinin kaynağı işte tam bu noktada ortaya çıkıyor.

Başka bir örnek olarak da toplumu ele alalım! Toplumun bir sistem yapan nedir? O toplumun neyi nasıl ürettiği değil midir? Elbette!.. Peki, bir toplumda, üretim sürecine ve toplumsal yaşama ait bilgiler-yani toplumun bilgi temeli- nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır; insanlar arasında kurulan ilişkiler-üretim ilişkileri- değil midir bu bilgilerin kayıt altında tutulduğu yer?. İşte bütün mesele burada yatıyor! Hangi toplum biçimi olursa olsun, o topluma ait temel yaşam bilgileri üretim ilişkileri tarafından temsil edilir. Bu nedenle, toplumsal üretim sürecinde bu ilişkileri-bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden, bu bilgileri kullanarak üretim sürecini planlayan, neyin nasıl üretileceğini belirleyen unsur-istanz- daima o toplumda toplumsal sistem merkezini de temsil ediyor olarak görünür. İşte, sisteme-bütün topluma-ait bilgilere toplumun içinde bir kesimin bu şekilde tasarruf etme-sahip çıkma- fonksiyonudur ki, bütün toplum biçimlerinde, toplumsal planda temel çelişkinin kaynağını oluşturan da budur. Toplumsal-tarihsel evrim sürecinin diyalektiğini harekete geçiren çelişki bu çelişkidir.

İlkel komünal toplumu ele alalım. Sistemi birarada tutan bilgi temeli nedir burada, “kan anayasasındaki” bilgiler değil midir bunlar; peki nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır bu bilgiler, komünal ilişkiler değil midir bu bilgilerin temsil edildiği yer. Gelelim komün üyeleriyle komün şefi arasındaki ilişkiye: Komün şefi bütün komün üyelerince seçiliyor, onlarla eşit haklara sahip biri o da. İlişki, aynen beyinle organlar arasındaki ilişki gibi. Yani şefin hiçbir üstünlüğü yok diğer insanlardan. Ama ne oluyor, komün üyelerinin kendi aralarından seçtikleri bu istanz, bu göreve geldikten sonra, görevi gereği, komüne ait bilgi temeli olan kan anayasasını temsil eden unsur haline geliyor. Dışardan-çevreden gelen informasyonların-etkilerin değerlendirildiği bilgilere tasarruf etme, bu bilgileri toplum adına temsil etme-kullanma durumu da onu-komün şefini-zamanla dominant unsur haline getiriyor.

İçinde yaşadığımız kapitalist toplumu ele alalım: Burjuvaziyle işçi sınıfı-çalışanlar- arasındaki ilişkiden oluşmuyor mu bu sistem? Peki nedir bu ilişkinin adı, kapitalist üretim ilişkisi değil midir? Kapitalizme ait bilgiler de bu ilişkilerle temsil edilmiyor mu?..Kim temsil ediyor peki bu ilişkileri?..Burjuvazi değil mi?..Kapitalist üretim ilişkisi sermayeyle maddi bir gerçeklik haline gelmiyor mu; burjuvazi de, sermayeye-üretim araçlarına sahip olduğu için sistemin egemen-dominant unsuru değil mi?. Burjuvazinin, mevcut durumu-sistemi-koruma-onu muhafaza etme görevi de buradan kaynaklanmıyor mu?..

Peki ya işçi sınıfının ilerliliği-devrimciliği, bu nereden kaynaklanıyor? İşçi sınıfı, sistemin motor gücü olarak, kendisinden dolayı-kendi işini yaptığı için değil, sistem adına hazırlanan üretim planlarını hayata geçirirken-ürüne şekil verirken, tıpkı bir annenin ana rahmindeki çocuğunu geliştirmesi-onu büyütmesi gibi, varolan sistemin içinde gelişen yeninin taşıyıcısı olduğu için devrimcidir. Bütün kavga, ortaya çıkan ürünün nasıl paylaşılacağından kaynaklanıyor! Ürünü, o ünlü deyişteki “minareye” benzetirsek, minare, artık içine sığmadığı mevcut kılıfının içinde mi tutulacaktır, yoksa, yeni duruma uygun yeni bir kılıf-ilişkiler mi oluşturulacaktır? İşte, mevcut durumu temsil eden burjuvaziyle, işçi sınıfı arasındaki çelişkinin kaynağı budur.

Bir sistemin içindeki görev bölüşümü, bu görev bölüşümünde “dominant unsur” veya “motor sistem” olarak gerçekleşme olayı, “sistem merkezinin temsili” olayı, sadece, dışardan gelen madde-enerji-informasyon işlenirken bir anlama sahip olur. Sistem belirli bir kuantum seviyesinde (varoluş-yaşam seviyesinde) atalet halindeyken bunların hiçbir anlamı yoktur! Bu durumda, her iki tarafın da “bir” olduğu “Hakça bir düzende”, birlik içinde yok olunarak yaşanılmaktadır!..

EK 2

“HER SİSTEMİN BİR MERKEZİ VARDIR”, TOPLUMLARIN DA...

Bir sistemin oluşabilmesi için en az A ve B gibi iki elemente ihtiyaç olduğunu açıkladıktan sonra, şimdi de, sistemin içindeki bütün etkileşmelerin, yani etki ve tepkilerin dengelendiği, “sistem merkezi” olarak tanımladığımız nokta üzerinde yoğunlaşmak istiyoruz. Peki, gerçekten sistem merkezini temsil eden böyle bir “nokta” var mıdır sistemin içinde? Hayır yoktur! Evet, her sistem, sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur. Ama, böyle bir “noktaya” bir varlık izafe etmek, sıfıra uzay-zaman içinde maddi bir varlık izafe etmek demektir ki, bu da saçmadır. Sıfır “yokluğu” temsil eder. Olmayan bir şeyin uzayda bir noktaya temsili de mümkün olamaz! Ama gene de her sistem, sistem merkezindeki sıfır halinde temsil olunur. Onun varlığı yokluğuyla temsil olunur, belirlenir yani! Bu o kadar önemli bir sonuçtur ki, bunu kavramadan, yani sıfırın bu sanal-potansiyel gerçekliğini kavramadan başka hiç bir şeyi kavramak da mümkün değildir. Bir atom, ya da, örneğin güneş sistemi gibi astronomik bir sistem söz konusu olunca, sistem merkezinin ne anlama geldiğini fizik kitaplarından biliyoruz. “Kütle merkezi” deniyor buna. Her sistemin niteliğine göre sistem merkezi kavramını da buna uygun bir şekilde tanımlamak gerekiyor. Örneğin, bir sistem olarak organizmanın sistem merkeziyle, toplumun sistem merkezinin ne anlama geldiğini, her durumda, madde-enerjinin o özgül biçimine ait bilgiyle ve dille tanımlamalıyız.

Her varlık, kendi içinde bir sistem olarak ele alındığı zaman, sistem merkezine izafe olunan sıfır noktasında temsil olunmuyor mu? Evet! O halde, bu anlamda düşünürsek, “bu evrende ondan, sıfırdan gayri hiç bir şey yoktur!” İşte, milyonlarca yıldan beri insanları peşinden koşturan “Tanrı”-“Allah”-“Hak” kavramlarının çıkış noktası budur! “Her yerde hazır ve nazır olan”, “hiç bir cismi, rengi, sıfatı, ismi bulunmayan”, her şeyin “yaratıcısının” özü budur!

İşte, sınıfsız toplumda (ilkel komünal toplumda) komün şefinin temsil ettiği “sistem merkezinin (“Tapınak”) gerçek temsilcisi olan Tanrı”da sıfır noktasında temsil olunan bu “Tanrıdır”. “Komün şefinin bu görevi Tanrı adına yerine getiriyor olması”, onun bu görevinden dolayı diğer komün üyelerine göre hiçbir ayrıcalığa sahip olmadığı anlamına gelir. Toplumun iç ilişkileri söz konusu olduğu zaman bilginin-sistemin sahibi Tanrıdır. O da sistemin merkezindeki sıfır noktasında oturur. Bilgi herkesindir, hiç kimsenindir. Bu, toplumsal olarak üretilen ürüne de yansır. Ürün de bütün topluma aittir. Toplum adına da merkezdeki Tapınakta oturan Tanrıya.

Ama, kendi içinde sınıfsız olan, komün şefinin temsil ettiği toplumsal varlığın gerçek temsilcisinin sistem merkezindeki sıfır noktasında gerçekleşen Tanrı olduğu bu toplum, dışa karşı (doğal çevreye ve diğer toplumlara karşı) izafi olarak bambaşka bir kimliğe sahip olur.²⁶ İçerde Tanrı adına komünü temsil eden komün şefi, dışa karşı, zorunlu olarak, toplumsal varlığı temsil eden instanz, "bilginin ve dolayısıyla da sistemin sahibi olan" olarak gerçekleşir. İşte ilkel komünal toplumun temel çelişkisi buradadır. Üretimin toplumsal karakteriyle birlikte oluşan toplumsal üretim ilişkileri bir yanda, çevreye karşı bütün bu toplumu temsil etmekten kaynaklanan şefin bireysel varlığı öte yanda. Bu durumda, toplumsal sistemin içindeki denge, uyum, toplum-çevre sistemi sözkonusu olunca ortadan kayboluyor.

Tabi bu çelişki insanların ihtiyaçları kadarını ürettikleri bir toplumda (ilkel komünal toplumda) pek fazla bir anlam ifade etmiyor. En fazla, kendi içinde komünal ilişkilere bağlı olarak kardeşce yaşayan insanların, nasıl olupta bir lokma ekmek için komün dışındaki insanlarla (başka komünlerle) savaşılabildiklerini, onları zalimce öldürebildiklerini açıklıyor. İnsanı üretim aracı olarak kullanmayı bilmeyen bu toplumlar açısından, yaşama, var olma hakkı olan tek gerçek kendi toplumsal varlıklarıdır. Bu da madalyonun diğer yüzü.. Üretim toplumsal olarak yapıldığı için, birey olarak kendi varlığını ancak toplumsal varlığın içinde gerçekleştirebilen, birey olarak komünün varlığında yok olan komün insanı, dışa karşı bencildir. Ama bu da gene bireysel değil, bir tür toplumsal bencilliktir. Bu çalışmanın daha ileri kısımlarında bu konuya tekrar döneceğiz.

²⁶ İki hidrojen atomuyla bir oksijen atomunun birleşerek meydana getirdikleri H₂O (su) yu düşününüz.. Buradaki H ve O nun her ikisi de birleşme öncesinde kendi içlerinde nötr olan iki atomdur. Ama birleşme olayıyla birlikte bunlar birbirlerine göre – ve + olarak izafi bir elektriksiz kimliğe sahip olurlar. Ya da iki su molekülünü ele alalım. Bunların ikisi de kendi içlerinde nötr iken, biraraya geldikleri zaman bunlardan biri- diğeri de + yüklü olarak gerçekleşirler....